

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2008

Bc. Marcela Kučerová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Význam zahraničních investic v ekonomice ČR

Bc. Marcela Kučerová

Diplomová práce

2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Marcela KUČEROVÁ**

Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Význam zahraničních investic v ekonomice ČR**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Úloha a vývoj zahraničních investic v ekonomice ČR po roce 1990
3. Přímé zahraniční investice v regionu Pardubického kraje
4. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

HOLMAN, Robert. Transformace české ekonomiky. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2000. 106 s. ISBN 80-902795-6-2.

KADERÁBKOVÁ, Anna, SPĚVÁČEK, Vojtěch, ŽÁK, Milan. Růst, stabilita a konkurenceschopnost: aktuální problémy české ekonomiky na cestě do EU. Praha : LINDE, 2003. 329 s. ISBN 80-86131-35-1.

KALÍNSKÁ, Emilie. Přímé zahraniční investice a jejich úloha v regionu střední a východní Evropy. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. 21 s. ISBN 80-7079-287-6.

SPĚVÁČEK, Vojtěch. Transformace české ekonomiky : Politické, ekonomické a sociální aspekty. Praha: LINDE, 2002. 525 s. ISBN 80-86131-32-7.

SRHOLEC, Martin. Přímé zahraniční investice v České republice: Teorie a praxe v mezinárodním srovnání. Praha: LINDE, 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.

HUNYA, G. Recent Impacts of Foreign Direkt Investment on growth and Restucturing in Central European Tansition countries. Vinna: WIIW 2002

BRETON, P., DI MAURO, F., LUCKW, M. Economic Integration and FDI: An Empirical Analysis of Foreign Investment in the EU and in central and Western Europe. CEPS 1998.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Jan Šolta, CSc.
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce:

24. října 2007

Termín odevzdání diplomové práce:

26. května 2008

prof. Ing. Jan Čapek, CSc.
děkan

L.S.

prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 15. listopadu 2007

SOUHRN

Tato diplomová práce se zabývá významem zahraničních investic v ekonomice České republiky, jejich vývojem a dopady pro společnost. Přímé zahraniční investice jsou velmi důležité pro hospodářský růst země, jejich příliv je podpořen systémem investičních pobídek, který se snaží motivovat zahraniční investory, aby vstupovaly se svými investicemi do ekonomiky České republiky. Diplomová práce také mapuje význam a vývoj zahraničních investic v Pardubickém kraji.

KLÍČOVÁ SLOVA

zahraniční investice, přímé investice, přímé zahraniční investice, mezinárodní investice, Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest, Česká republika, Pardubický kraj

TITLE

The role of foreign investments in economy of the Czech Republic

ABSTRACT

This thesis is aimed for importance of Foreign investments in the Czech economy and their development and impact on its society. Foreign direct investments are very important for economic growth of the country. Their inflow is supported by incentive policy to motivate foreign investors to enter the Czech economy. The thesis informs about importance of foreign direct investments in Pardubice region.

KEYWORDS

foreign investment, direct investment, foreign direct investment, international investment, Investment and Business Development Agency CzechInvest, Czech Republic, Pardubice region

OBSAH

ÚVOD	7
1. Přímé zahraniční investice v ekonomice ČR.....	9
1.1 Teoretické vymezení pojmu	9
1.2 Formy a druhy přímých zahraničních investic	11
1.2.1 Formy přímých zahraničních investic	11
1.2.2 Druhy přímých zahraničních investic	12
1.2.2.1 Brown-field a Green-field investice	16
2. Úloha přímých zahraničních investic	18
2.1 Význam přímých zahraničních investic	18
2.2 Přínos přímých zahraničních investic pro Českou republiku	22
2.2.1 Mikroekonomický pohled	22
2.2.2 Makroekonomický pohled	23
2.3 Efekty přímých zahraničních investic	23
2.4 Faktory ovlivňující zahraniční investory	31
3. Vývoj zahraničních investic.....	37
3.1 Vývoj zahraničních investic v ekonomice ČR po roce 1990.....	37
3.2 Komparace vývoje přílivu PZI České republiky s Polskem, Maďarskem a Slovenskem v letech 1990 – 2005	45
4. Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest	48
4.1 Historie agentury CzechInvest.....	48
4.2 Poslání agentury CzechInvest.....	49
4.3 Organizační struktura CzechInvestu.....	50
4.4 Služby agentury CzechInvest	51
5. Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji	52
5.1 Charakteristika Pardubického kraje	52
5.2 Průmysl Pardubického kraje	58
5.3 Konkurenceschopnost Pardubického kraje.....	62
5.4 Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji	70
5.4.1 Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji zprostředkované Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest	72
ZÁVĚR	75
SEZNAM TABULEK	79

SEZNAM OBRÁZKŮ	79
SEZNAM GRAFŮ	80
SEZNAM PŘÍLOH	80
SEZNAM ZKRATEK	80
PŘÍLOHY	81

ÚVOD

Transformace české ekonomiky představoval velice obtížný a komplikovaný proces, neboť nešlo jen o radikální změnu politického systému, ale i o vytvoření zcela nového prostředí v hospodářské oblasti.

Dlouholetý totalitní režim a izolace od ostatních vyspělých zemí se odrazil na všech domácích podnicích, které tak nemohly konkurovat zahraničnímu trhu. V naší ekonomice chyběly dostatečné úspory, inovace a schopnost obstát v konkurenci a proto je bylo třeba získat ze zahraničí. Proces transformace byl velmi složitý, neboť neexistovaly žádné návody na jeho provedení a tvůrci tohoto procesu používali jen poznatky ze zahraničí.

Relativně stabilní politické prostředí, dobrá infrastruktura oproti okolním státům, dobrá pracovní morálka obyvatelstva a její kvalifikovanost lákaly zahraniční investory do ČR.

Vstup přímých zahraničních investic přináší řadu pozitivních, ale i negativních vlivů na naši ekonomiku. Jedním z nich je zaměstnanost, která v podnicích pod zahraniční kontrolou roste, ale naopak v ostatních podnicích klesá, protože nejsou schopni jim konkurovat. Přímé zahraniční investice mají vliv i na hospodářský růst, rozvoj technologie, restrukturalizaci, zadluženost, atd.

V průběhu posledního desetiletí značně stoupá příliv přímých zahraničních investic do České republiky. Přímé zahraniční investice proudí nejen do průmyslu, ale i do ostatních odvětví. Tyto investice by měly být pro naši republiku přínosné, měly by podpořit ekonomický růst a snížit nezaměstnanost. Jsou opravdu pro naši ekonomiku tak přínosné?

Cílem této diplomové práce je zhodnotit význam zahraničních investic v ekonomice České republiky, faktory ovlivňující zahraniční investory a zmapovat vývoj přílivu celkových přímých zahraničních investic do České republiky i v porovnání s Polskem, Maďarskem a Slovenskem v letech 1990 – 2005. Práce by měla také zmapovat význam a vývoj přímých zahraničních investic v Pardubickém kraji, zda mají významný vliv i pro tento region.

Diplomová práce je rozdělena do několika kapitol, první je převážně teoretická, vysvětluje základní pojmy a vymezuje role investic v národním hospodářství. Druhá kapitola popisuje úlohu zahraničních investic a jejich dopady na ekonomiku České republiky a faktory stimuluující zahraniční investory k investování svého kapitálu v zahraničí . V další kapitole je stručně shrnut vývoj přímých zahraničních investic od devadesátých let až po současnost, jsou vysvětleny které politické a jiné vlivy působily na ekonomiku a na růst zahraničních investic. Kapitola zaměřená na Agenturu pro podporu podnikání a investic CzechInvest vymezuje její úlohu pro ekonomiku České republiky. Poslední kapitola o přímých zahraničních investicích Pardubického kraje mapuje význam a vývoj zahraničních investic pro tento region.

1. Přímé zahraniční investice v ekonomice ČR

1.1 Teoretické vymezení pojmu

Přímé zahraniční investice jsou podle devizového zákona ČR č. 219/1995 Sb. vymezeny jako vynaložení peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot nebo majetkových práv, jehož účelem je založení, získání nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce na podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce na podnikání v tuzemsku, a to některou z těchto forem:

1. vznik nebo získání výlučného podílu na podnikání včetně jeho rozšíření,
2. účast v nově vzniklém nebo existujícím podnikání, jestliže investor vlastní nebo získá nejméně 10 % podílu na základním jmění obchodní společnosti nebo nejméně 10 % podílu na obchodním jmění nebo nejméně 10 % hlasovacích práv,
3. finanční úvěr na pět nebo více let, poskytnutý investorem na podnikání, na němž má investor účast podle bodu 1 nebo 2, nebo úvěr spojený s dohodou o podílu na rozdělení zisku,
4. užití zisku ze stávající přímé investice do této investice (reinvestice zisku).¹

Jinak můžeme tvrdit, že přímé zahraniční investice jsou investice do jiné země za účelem získání podílu na kmenových akcích a rozhodovacích pravomocích ve výši alespoň 10 %, či takového podílu, který dává zahraničnímu investorovi rozhodovací pravomoci.²

Přímé zahraniční investice odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora (přímá investice). Trvalá účast implikuje existence dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a podstatný vliv na řízení podniku. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi afilovanými podniky, zapsanými a nezapsanými v obchodním rejstříku.³

---

¹ Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů § 1.

² *Analýzy vlivu firem podpořených investičními pobídkami na vybrané indikátory české ekonomiky*. [online]. 2005 [cit. 2008-02-02]. Dostupný z WWW: <www.mpo.cz/dokument845.html>.

³ *OECD* [online]. 2004 [cit. 2008-02-02]. Dostupný z WWW: <www.oecd.org/dataoecd/10/16/2090148.pdf>.

Zkratkou PZI nebo FDI (foreign direct investment) můžeme označovat pojem přímé zahraniční investice. Avšak PZI je dále používána ve smyslu vymezení v metodice platební bilance, zatímco pojem podniky pod zahraniční kontrolou odpovídá vymezení z národních účtů. Pokud není uvedeno jinak, pod pojmem PZI jsou chápány investice v domácí ekonomice nikoliv přímé zahraniční investice do zahraničí.

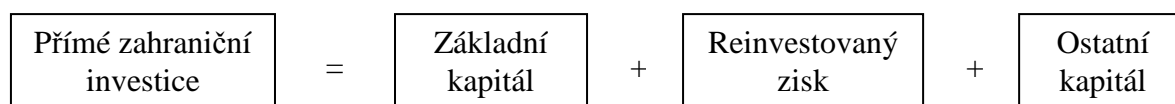
Přímá investice zahrnuje jak přímo, tak i nepřímo vlastněné afilace, které podle procenta podílu investora na základním kapitálu nebo hlasovacích právech dělí na:

- dceřinné společnosti (více než 50% podíl),
- přidružené společnosti (10 – 50% podíl),
- pobočky (100% vlastněná trvalá zastoupení nebo kanceláře přímého investora, pozemky a stavby přímo vlastněné nerezidentem, mobilní zařízení operující v ekonomice alespoň 1 rok).⁴

Přímé zahraniční investice nabývají podoby podílu zahraničního investora na základním kapitálu, reinvestovaném zisku, a úvěru od mateřské společnosti.

- a) Základní investice zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti, vklady v dceřinných společnostech a přidružených podnicích.
- b) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend.
- c) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich dceřinnými společnostmi, pobočkami a přidruženými společnostmi. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích (mezipodnikové úvěry).

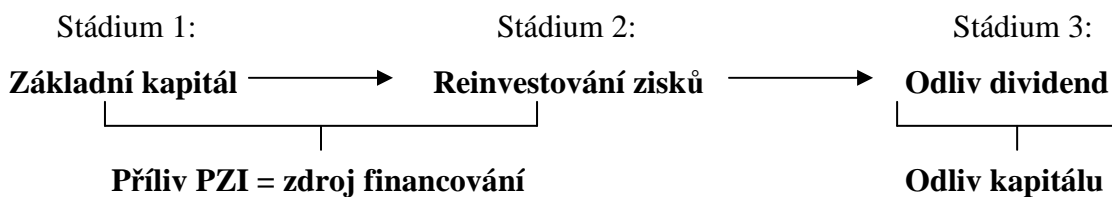
Obrázek 1: Složení přímé zahraniční investice

Zdroj: KUBIŠTA a kol. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Praha: HZ Editio s. r. o., 1999, str. 138.

⁴ Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>.

Obrázek 2: Finanční životní cyklus přímé zahraniční investice

Zdroj: TOMŠÍK Vladimír. *Mýty o přímých zahraničních investicích*. Praha: CEP 36/2005.

Podniky pod zahraniční kontrolou v pojetí národních účtů ESA 1995 (stejně definice využívá též OECD, 2005). Rozlišujícím znakem je zde v případě nefinančních soukromých podniků alespoň 50% účast zahraničního kapitálu na základním jmění podniku. Takovýto podnik je klasifikován jako podnik pod zahraniční kontrolou (tj. ovládaný nerezidentskou institucionální jednotkou).⁵

1.2 Formy a druhy přímých zahraničních investic

1.2.1 Formy přímých zahraničních investic

- nákup akcií - přímo od vlastníka, v transformujících se státech s probíhajícím privatizačním procesem od vlády
- „joint ventures“ - kapitálová účast ve společných podnicích
- „greenfield“ – „na zelené louce“ – zakládání samostatných podniků či filiálek podniků mateřských společností na území ČR bez účasti domácího kapitálu
- reinvestovaný zisk
Reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění
+ nerozdělený zisk z předchozích let
- ztráta běžného roku
- neuhrazená ztráta z předchozích let
- dividendy
- vnitropodnikové úvěry

⁵ *Růst, stabilita a konvergence české ekonomiky v letech 1996-2005* [online]. 2005 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_WPNo11.pdf>.

Kromě těchto forem PZI, které se vyznačují majetkovou účastí zahraničního investora, existují i další způsoby, jak získat efektivní vliv na management jiné podnikatelské jednotky. Jsou to tzv. nemajetkové formy PZI, které zahrnují subcontracting, manažerské kontrakty, turnkey arrangements, franchising, licensing a product sharing.

Přímé zahraniční investice můžeme také rozdělit podle toho, k čemu investice slouží. Z tohoto pohledu se PZI rozdělují na akviziční a rozvojové. Akviziční investice slouží k převodu vlastnictví, to znamená, že sem spadá nákup akcií podniků od vlastníků, při privatizaci od vlády (resp. v ČR od Fondu národního majetku). Akviziční investice slouží tedy k převodu aktiv. Tyto investice bývají většinou následovány rozvojovými investicemi, které slouží k modernizaci, rozvoji a restrukturalizaci podniku, a představují vlastní tvorbu kapitálu.

1.2.2 Druhy přímých zahraničních investic

Přímé zahraniční investice můžeme rozdělit podle čtyř základních hledisek⁶:

- míra kontroly
- motiv vstupu
- způsob vstupu
- specializace mateřské firmy

Míra kontroly zahraničního vlastníka, která je významná pro rozsah autonomie rozhodování podniku s PZI. Jak je již výše uvedeno, jsou za PZI považovány investice s více než 10% podílem zahraničního vlastníka, což však nemusí znamenat jeho kontrolu nad daným podnikem. Lze rozlišit podniky, kde má zahraniční investor menšinový podíl a o kontrolu se dělí s domácím vlastníkem a podniky pod zahraniční kontrolou, kde má zahraniční investor kontrolní vlastnický podíl. Hranice kontrolního podílu záleží na roztržitosti vlastnické struktury a velikosti podniku, a je tudíž specifická pro každý podnik. Míra autonomie podniků s PZI také záleží na motivu vstupu a globální strategii mateřské nadnárodní firmy.

---

⁶ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: LINDE, 2004, str. 12.

Podle motivů vstupu lze rozlišovat trhy, faktory nebo aktiva vyhledávající PZI. Trhy vyhledávající PZI jsou převážně motivovány zvýšením podílu na trhu hostitelské země a snížením nákladů spojených s jeho zásobováním ve formě celních tarifů či dopravních nákladů. Trhy vyhledávající PZI vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz. Cílem faktory vyhledávající PZI je nákladově optimalizovat výrobní proces. Motivem pro umístění investice je vybavenost místa výrobním faktorem v podobě levné pracovní síly, přírodních zdrojů, znalostí apod. Faktory vyhledávající PZI jsou zpravidla vývozně orientované a více integrované s mateřskou firmou. Cílem aktiva vyhledávajících investic je ovládnutí specifických aktivit, například v podobě patentů a obchodních značek. Například investici Suzuki v Maďarsku nebo Toyota/PSA v České republice lze považovat za trhy i faktory vyhledávající.

Důležitým strategickým rozhodnutím investora je způsob vstupu do hostitelské ekonomiky. Založení nového ekonomického subjektu označované jako investice na „zelené louce“ umožňuje realizovat projekt přesně podle záměrů nadnárodní firmy. Zahájení produkce je však zpožděno o dobu nutnou na výstavbu nového závodu, najmutí a zaškolení pracovníků či administrativní překážky. Investice na „zelené louce“ realizují převážně nadnárodní firmy, které chtějí využívat výrobních faktorů běžně dostupných na trhu hostitelské země. Kapitálový vstup do již existujícího subjektu označovaný jako fúze a akvizice (M&A) znamená okamžité převzetí jeho tržního podílu, produkční kapacity i aktiv. K M&A dochází v případech, kdy přebíraný podnik disponuje specifickou konkurenční výhodou (technologie, obchodní značka, distribuční kanály či vyškolení pracovníci), přičemž investice do jejího vytvoření by byla pro investora nákladnější než kapitálový vstup. M&A může mít i formu privatizace přímým prodejem do rukou zahraničního investora. V tranzitních ekonomikách je vstup zahraničního investora do již existujícího podniku zpravidla spojen s rozsáhlými investicemi na jeho restrukturalizaci. M&A, které při své následné produkci užívají převažující část kapacit vytvořenými novými investicemi mateřské společnosti, jsou tudíž označovány jako tzv. „investice na hnědé louce“.

Z právního hlediska se sice jedná o M&A, které se však svou faktickou povahou blíží spíše investicím na „zelené louce“. Za investice na „hnědé louce“ je možné označit většinu privatizačních PZI.

Posledním hlediskem je zaměření specializace mateřské firmy, které vychází z fragmentace produkčního řetězce. Produktové specializované nadnárodní firmy provádějí převážně vertikální PZI, zatímco procesně specializované nadnárodní firmy realizují především horizontální PZI. Zaměření specializace se může překrývat s motivem vstupu, ale může jej také upřesňovat v případě, že se v dané investici kombinuje více motivů vstupu. PZI lze zařadit podle každého z uvedených hledisek členění. Ačkoliv je souběh některých charakteristik PZI pravděpodobnější, nelze vyloučit žádnou z jejich možných kombinací. Například investici Coca-Cola v Praze lze zařadit jako trhy vyhledávající, vertikální PZI na „zelené louce“ pod kontrolou zahraničního investora.⁷

---

⁷ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: LINDE, 2004, str. 12.

Tabulka 1: Druhy přímých zahraničních investic

Hledisko vymezení	Druhy PZI	Hlavní znaky	Příklad
Míra kontroly	Podnik s menšinovým zahraničním podílem (associate)	Podíl od 10 do cca 50% na vlastním jmění či hlasovacích právech	Podíl Boeingu v Aero Vodochody
	Podnik pod zahraniční kontrolou (subsidiary)	Kontrolní vlastnický podíl	Privatizace Rakony Rakovník do rukou Procter & Gamble
Motiv vstupu	Trhy vyhledávající (market-seeking)	Cílem je růst podílů na trhu a pokles nákladů na jeho zásobování	Investice Coca-Cola v Praze
		Vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz	
	Faktory vyhledávající (efficiency-seeking)	Cílem je optimalizace výroby (pokles výrobních faktorů) Vývozně orientované	Investice Audi do motorárny v Györu
	Aktiva vyhledávající (asset-seeking)	Cílem je získání specifických aktivit (patent, obchodní značka)	Vstup SABMiller do Plzeňského Prazdroje
Způsob vstupu	Investice na zelené louce (greenfield)	Investice do nových podniků	Investice Philips v Hranicích na Moravě
	Investice na hnědě louce (brownfield)	Změna vlastnické struktury i investice do restrukturalizace (většina privatizačních PZI)	Investice Volkswagenu do Škoda Auto
	M&A (mergers and acquisitions)	Ovládnutí již existujících aktiv	Převzetí ČSOB finanční skupinou KBC
Specializace mateřské firmy	Vertikální PZI	Produktová specializace	Ovládnutí BorsodChem ruským Gazpromem
		Rozdílné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	
	Horizontální PZI	Procesní specializace	Investice PWC v Praze
		Podobné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	

Zdroj: SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: LINDE, 2004. str. 13.

1.2.2.1 Brown-field a Green-field investice

Častým způsobem k překonání se stal vstup strategického partnera do existujícího podniku brown-field investice, tzv. investice na „hnědé louce“. Zahraniční investor zajistí přísun nejnovějších technologií, zvýší úroveň manažerských a marketingových dovedností vedení podniku, pozvedne pracovní morálku a vyškolení zaměstnanců, poskytne přístup do své distribuční sítě v zahraničí.⁸

Příliv této investice se u nás považuje za důkaz atraktivity české ekonomiky pro zahraniční investory i bez poskytování úlev běžných v ostatních zemích.

Při brown-field investici se investor rozhoduje, zda má vstoupit do konkrétního existujícího podniku, jehož výrobky jsou obvykle dobře zavedeny na domácím trhu, protože prostřednictvím takové akvizice často získá dominantní či dokonce monopolní postavení (např. Philip Morris).

Vláda má při prodeji výhodnější vyjednávací pozici:

- vybírá z nabídky několika zájemců,
- může si diktovat podmínky,
- inkasuje peníze za prodej.

Jelikož příliv brown-field investic je důsledkem privatizace potenciálně lukrativních podniků s dobrou pozicí na domácím trhu, jejich rozsah nelze považovat za dostatečné měřítko úspěšnosti země v lákání PZI.⁹

Green-field investice je pojem, který představuje průmyslové zóny vystavěné na „zelené louce“. Jejich důležitým atributem je celistvost z hlediska vlastnických vztahů. Jejich prvotním vlastníkem obvykle bývá obec, která je může zájemcům o podnikání odprodat za zvýhodněnou cenu díky využití investičních pobídek.

U green-field investic vypadá rozhodovací proces zcela odlišně: výrobce zamýšlí expandovat do určitého regionu a hledá zemi příhodnou pro umístění základny, z níž bude celou oblast

---

⁸ Současná Evropa a Česká republika. Praha: VŠE, Centrum evropských studií, 1998/1 str. 142 – 143.

⁹ Současná Evropa a Česká republika. Praha: VŠE, Centrum evropských studií, 1998/1 str. 143.

zásobovat. Proto jsou tyto investice v Evropě v zásadě exportně orientované. Společnost se rozhodne pro zemi, která nabídne pro výrobu nejpříznivější podmínky. V roli uchazeče zde vystupuje vláda, zvažuje, zda potencionální přínos investice pro ekonomiku ospravedlní případné poskytnutí výhod pro přilákání investora.

Zahraniční investory odrazuje:

- nedostatečně adaptovaný institucionální rámec: těžkopádná byrokracie, přetížené soudy, neprůhledný kapitálový trh, nestabilní bankovní sektor,
- celní předpisy,
- nepružnost trhu práce.¹⁰

Nicméně zájem několika významných investorů v posledních letech potvrzuje, že silnou stránkou ČR je kombinace výhodné zeměpisné polohy a průmyslové tradice. Více v Tabulce č. 2: Silné a slabé stránky ČR.

Je důležité si uvědomit, že není možné do nekonečna devastovat nové a nové green-field, protože potenciál naší planety není nevyčerpatelný. Ze strany vlád i Evropské unie existuje velká podpora regenerace takových ploch. V České republice je řešení problematiky brown-field teprve v počátcích, ale zdá se, že zájem investorů bude postupně stoupat, především díky tlaku z Evropské unie.

Do středu tohoto zájmu se tak dostávají nejprve pozemky s nejvyšším potenciálem. Jako příklad provedené regenerace takového území v České republice je možné uvést pražský Smíchov. Stejně tak další zajímavé pozemky na území hlavního města (Vysočany – Sazka aréna, Karlín, Holešovice) se pomalu dostávají do centra zájmu. Mimo území hlavního města Prahy je pak možné jako příklad uvést Brněnské nádraží. Nabízí se zde řešení, které do dané lokality přinese peníze (administrativa, obchodní a zábavní plochy, atraktivní bydlení).¹¹

---

¹⁰ Současná Evropa a Česká republika. Praha: VŠE, Centrum evropských studií, 1998/1 str. 143.

¹¹ KOVÁŘOVÁ, Kateřina. *Investiční pobídky a přímé zahraniční investice v ČR*. Praha: VŠE, 2004. str. 12.

2. Úloha přímých zahraničních investic

2.1 Význam přímých zahraničních investic

Význam přímých zahraničních investic v hostitelské ekonomice je charakterizován řadou standardních dílčích ukazatelů, které jsou používány i pro domácí ekonomické aktivity. Hodnocení významu PZI je potom založeno na srovnání příslušných ukazatelů výkonnosti pro domácí a zahraniční firmy nebo na vyjádření ve formě daném agregátu (např. podíl zahraničních podniků na celkových vývozech národní ekonomiky). Snahu o komplexní a mezinárodně srovnatelný přístup k posuzování úlohy PZI představuje dva indexy: index přílivu PZI a index potenciálu přílivu PZI.¹²

Index přílivu PZI měří úspěšnost zemí při lákání přímých zahraničních investic. Je vyjádřen jako podíl země (i) na globálních (w) přílivech PZI a na globálním HDP.

$$IPE_i = \frac{(PZI_i / PZI_w)}{(HDP_i / HDP_w)}$$

Pokud se hodnota indexu rovná jedné, země získávají PZI v přesné proporcii k jejich relativní ekonomické velikosti. Země s hodnotou indexu větší než jedna získávají větší možnost PZI v relaci k HDP. Konstrukce indexu vylučuje tzv. daňové ráje a používá údaje založené na tříletých průměrech, abychom zmírnili vliv náhlých změn přílivu PZI v důsledku výjimečných událostí.

Index potenciálu přílivu PZI je mnohem obtížnější, protože vyžaduje výběr klíčových a zároveň měřitelných faktorů ovlivňující příliv přímých zahraničních investic. Index je založen na osmi ukazatelích:

- tempo růstu HDP,
- důchod na hlavu,
- podíl vývozu na HDP,
- počet telefonních linek na 1000 obyvatel,
- spotřeba energie na obyvatele,

---

¹² KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Základy makroekonomické analýzy*. Praha: LINDE, 2003. str. 104.

- podíl výdajů na výzkum a vývoj hodnot HNP,
- podíl vysokoškolských studentů na populaci,
- rizikovost země.

Hodnoty každé proměnné jsou normalizovány na dílčí indexy (IND_{vi}) a index potenciálu přílivu PZI (IPOI) je vyjádřen jako jejich průměr. Normalizace je provedena podílem rozdílu hodnoty daného ukazatele pro příslušnou zemi (V_i) a jeho nejvyšší hodnoty v rámci sledovaných zemí (V_{max}) a rozdílu nejvyšší (V_{max}) a nejnižší (V_{min}) hodnoty daného ukazatele v rámci sledovaných zemí. Výsledné hodnoty dílčích indexů a tím i IPOI se pohybují v intervalu (0,1).¹³

$$IND_{vi} = \frac{(V_i - V_{min})}{(V_{max} - V_{min})}$$

Volba uvedených dílčích ukazatelů jako přiblížení faktorů příznivě ovlivňující příliv PZI je založena na výkonnostních (1-3) a kvalitativních (4-8) charakteristikách.

- 1) HDP na hlavu ukazuje na úroveň ekonomického rozvoje hostitelské země. Zachycuje velikost poptávky po výrobcích a službách, dostupnost rozvinutých institucí, kvalitních životních podmínek. Vyšší HDP na obyvatele také naznačuje vyšší produktivitu práce a silnější inovační schopnosti.
- 2) Reálný růst HDP naznačuje budoucí velikost trhu, která patří k hlavním determinantám PZI. Vyšší růst také může být spojen s rostoucí produktivitou, která motivuje jiné typy PZI.
- 3) Podíl vývozu na HDP ukazuje zároveň mezinárodní otevřenost země. Mezinárodní podnikání prostřednictvím obchodu obvykle vytváří předpoklady pro přílivy PZI a mezinárodní produkci, která nahrazuje či doplňuje obchod.
- 4) Počet telefonních linek na 1000 obyvatel je jednou z charakteristik fyzické infrastruktury nutné pro realizaci podnikání. Odpovídající rozvinutost, dostupnost a náklady telekomunikací jsou významné pro koordinaci výrobních aktivit nadnárodních korporací mezi zeměmi.

---

¹³ KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Základy makroekonomické analýzy*. Praha: LINDE, 2003. str. 104.

- 5) Spotřeba energie na obyvatele přibližuje dostupnost a náklady energií, které představují významný vstup mnoha výrobních aktivit a jsou významným faktorem ovlivňující PZI, zvláště v případě investic motivovaných zvýšením efektivity.
- 6) Podíl výdajů na výzkum trhu a vývoj na HNP naznačuje technologické schopnosti hostitelské země, včetně inovačních schopností jako významných faktorů pro investice motivované získáním vytvořených aktivit.
- 7) Podíl vysokoškolsky studujících na celkové populaci je ukazatel rozsahu vyššího vzdělání a souvisejících kvalifikací pracovní síly hostitelské země. Vzdělaná pracovní síla motivuje PZI v odvětví se silnou globální a regionální konkurencí.
- 8) Rizikovitost země zahrnuje politická a podnikatelská rizika investičních aktivit a charakterizuje její politickou, ekonomickou a sociální stabilitu. Čím vyšší je rizikovitost, tím menší je přitažlivost pro investory.¹⁴

Přílivy přímých zahraničních investic jsou považovány za spíše příznivou charakteristiku, především v méně rozvinutých zemích je od nich očekáván vznik nových pracovních příležitostí, otevření přístupu na zahraniční trhy, přenos vyspělejších technologií (technologický transfer) a zavádění efektivnějších výrobních postupů. Tyto příznivé vlivy (pozitivní přelévání – spillovers) jsou silnější v případě hlubší integrace s hostitelskou ekonomikou např. prostřednictvím vazeb s domácími dodavateli. Pokud však zůstanou pobočky zahraničních firem relativně izolovány od zbytku ekonomiky, dochází k vytvoření duální struktury.¹⁵

Jestliže na různé investiční aktivity máme málo vlastních zdrojů, mohou být zahraniční investice použity jako další, dodatečné zdroje. Ty pak vedou k rychlejšímu růstu HDP. Tento význam je zvláště důležitý pro investory či země, kde úroveň HDP je poměrně nízká. Získání dodatečných zdrojů pak umožňuje posílit investiční tempo a zprostředkovaně vytváří větší disponibilní zdroje pro spotřebu. Lze shrnout, že zahraniční investice jsou tak potencionálním faktorem hospodářského růstu a zvyšování životní úrovně obyvatelstva. Proto velmi často lze nalézt u mnoha zemí takové součásti hospodářské politiky, které se orientují na příliv PZI.

---

¹⁴ KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Základy makroekonomické analýzy*. Praha: LINDE, 2003. str. 104 – 105.

¹⁵ KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Základy makroekonomické analýzy*. Praha: LINDE, 2003. str. 102.

Zahraniční investice se mohou využít pro řešení celé řady úkolů, např. obnovu průmyslu a zemědělství, rozvoj obchodu, vybudování normálního evropského standardu infrastruktury, obnovu bytového fondu, pro nutná opatření k zamezení zhoršování životního prostředí či ke zvyšování počtu pracovních míst.

Další význam PZI lze přiřadit jejich dopadu na měnovou politiku státu, na jeho platební bilanci. Pokud dochází k deficitu obchodní bilance, mohou zahraniční investice pomoci řešit tento problém. Z dlouhodobého hlediska je však důležité, aby příliv PZI přesahoval jejich odliv a odliv těmito investicemi vytvořených zdrojů (zisků, dividend, úroků) zpět do zahraničí.

Velmi často se PZI považují za prostředek, pomocí kterého je zvyšována produktivita domácích výrobců a jejich konkurenceschopnost na zahraničních trzích. Dochází tak k integraci domácích a zahraničních trhů a umožňuje se efektivní směna. Zahraniční firmy do domácí ekonomiky přenášejí své know-how.

Velmi významné jsou však ještě investice z pohledu nehorlivého investora – např. obchodní společnosti. Pokud jsou např. domácí zdroje omezené, nebo dostupné pouze za horších podmínek (vyšší úrokové míry, kratší doba splatnosti atd.), mohou zahraniční zdroje plnit výraznou roli ve financování aktivit podniku. Zde plní funkci tzv. strategičtější investoři, kteří usilují o trvalou efektivní přítomnost v ekonomice.¹⁶

---

¹⁶ VALACH, Josef. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. Praha: Ekopress, 2005. str. 418 – 420.

2.2 Přínos přímých zahraničních investic pro Českou republiku

2.2.1 Mikroekonomický pohled

Potenciální zisky plynoucí ze zahraničních investic mohou mít různé formy. Bez ohledu na formu zahraniční investice, evidentním a hmotným ziskem pro vládu hostitelské země jsou daňové příjmy odváděné firmami, které jsou vlastněné zahraničním kapitálem. Mezi další zisky, ne tolik zřejmé, ale pravděpodobně velice významné, patří vliv přímých zahraničních investic na celkovou produktivitu výrobních faktorů vlastněných hostitelskou zemí. Podnikový sektor hostitelské země nemá přímý prospěch z toho, že firma vlastněná zahraničním kapitálem je efektivní protože zaměstnává vysoce kvalifikovanou pracovní sílu či používá výrobní technologii. Pozitivní dopad PZI na produktivitu domácích firem spíše spatřujeme v jejich nepřímém vlivu. Tento nepřímý vliv je realizován prostřednictvím:

- technologických spillovers (přelévání technologických znalostí),
- konkurenčního tlaku zahraničních investorů v odvětví.

Potencionální (nepřímé) zisky plynoucí z PZI mohou být rozděleny do tří tříd:

- 1) Alokační efektivita – alokačně neefektivní firma používá při výrobě kombinaci vstupů, která není optimální z pohledu minimalizace nákladů. Jedním z možných důvodů je, že firma nepocítuje dostatečný konkurenční tlak. Zvýšená konkurence eliminuje možné monopolistické zisky a zvyšuje tak blahobyt hostitelské země.
- 2) Technická efektivita - firmy se odvíjí od úrovně technologie, kterou firma při výrobě používá a je tak v úzkém vztahu k její inovační aktivitě. Přítomnost zahraniční firmy na trhu může vést k vyšší technické efektivitě domácích firem, které s ní soupeří, zásobují ji či od ní nakupují. K tomuto jevu může docházet v důsledku konkurenčního tlaku vytvářeného nadnárodní firmou.
- 3) Transfer technologie – PZI patří k dominantním nositelům, kteří se podílejí na formálním i neformálním transferu technologií do rozvojových a transformujících ekonomik. Přítomnost zahraniční firmy na trhu hostitelské země umožňuje rychlejší transfer technologií a inovací, než ostatní možné zdroje,

jakými jsou např. nákupy licencí k patentům a know-how či pohyb kapitálových statků v rámci mezinárodního obchodu. Zahraniční investice zahrnující transfer technologie jsou potencionálním zdrojem pro získávání znalostí, které se pak šíří uvnitř odvětví i mezi jednotlivými výrobními sektory jako důsledek mobility pracovní síly.¹⁷

2.2.2 Makroekonomický pohled

Existence pozitivního dopadu PZI na celkovou produktivitu výrobních faktorů domácích firem je empirickým faktem, doloženým řadou mikroekonomických studií. Z této skutečnosti vyplývá, že podobný efekt PZI je očekáván i na agregátní, makroekonomické úrovni. PZI by měly stimulovat ekonomický růst. Mnoho ekonomů věří, že zvýšená ekonomická integrace mezi zeměmi světa vede ke zvýšení míry ekonomického růstu v dlouhém období.¹⁸

2.3 Efekty přímých zahraničních investic

Příliv přímých zahraničních investic do ekonomik je spojen jak s pozitivními, tak s negativními efekty. Mezi hlavní přímé pozitivní efekty se považuje stimulace hospodářského růstu, dostupnost moderních technologií a manažerských dovedností. Mezi externality spojené s přílivem PZI lze zahrnout přelévání pozitivních efektů firem se zahraniční účastí do domácích podniků a vytvoření vazeb domácích společností na zahraniční (zvyšuje jejich konkurenceschopnost).¹⁹

Podle Martina Jahna jsou zahraniční investice velmi přínosné. Přispívají ke zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky. V České republice dosahují podniky pod zahraniční kontrolou dvojnásobné investiční aktivity než podniky domácí. Zahraniční investice také představují stále významnější zdroj nových pracovních míst. „Zaměstnanost v letech 1997 - 2002 stoupla v podnicích pod zahraniční kontrolou o 355 tisíc lidí. Na druhou stranu

---

¹⁷ *Teorie a praxe přímých zahraničních investic* [online]. 1999 [cit. 2008-02-28]. Dostupný z WWW: <www.cse.cz/soubory/bulletiny/etce-13.pdf>.

¹⁸ *Teorie a praxe přímých zahraničních investic* [online]. 1999 [cit. 2008-02-28]. Dostupný z WWW: <www.cse.cz/soubory/bulletiny/etce-13.pdf>.

¹⁹ PŘIKRYL, Dalibor. *Přímé zahraniční investice a technologická změna v automobilovém průmyslu České republiky s dopadem na nezaměstnanost*. Praha: VŠE, 2004. str. 11.

v domácích podnicích zaměstnanost naopak o 694 tisíce lidí poklesla,²⁰ tzn. že celková zaměstnanost poklesla o 339 tisíc lidí.

Kamil Janáček říká, že příjem přímých zahraničních investic lze považovat za jedno z kritérií úspěšného rozvoje země. Přímé zahraniční investice mají pozitivní vliv na zaměstnanost a produktivitu práce. Ale stejně si klade otázku, jestli jsou tyto pozitivní vlivy natolik výrazné, že by země jako je Česká republika měla zahraniční investory aktivně lákat a nabízet jim nadstandardní podmínky.²¹

Je třeba zdůraznit, že přímé zahraniční investice brzdily růst nezaměstnanosti a přispěly k tomu, že její míra v České republice je v současnosti jedna z nejnižších v regionu střední a východní Evropy. Přímé zahraniční investice tedy zvyšují blahobyt obyvatelstva České republiky a za předpokladu stabilní inflace zvyšují kupní sílu obyvatelstva. Růst mezd v podnicích pod zahraniční kontrolou obvykle souvisí s vyšší produktivitou práce.²² Vliv PZI na mzdy je opět pozitivní, protože průměrné mzdy v podnicích vlastněných zahraničním kapitálem jsou o čtvrtinu až dvě pětiny vyšší, než u podniků českých. Zahraniční investoři tak přispívají k růstu životní úrovně české pracovní síly.²³

Kamil Janáček tvrdí, že přímé zahraniční investice mají vliv na růst produktivity práce v české ekonomice jednoznačně pozitivní. Existuje více faktorů, které vedou k rychlejšímu růstu produktivity v podnicích vlastněných zahraničním kapitálem. Zahraniční kapitál přináší technologické, manažerské a marketingové know-how. Zaměstnanci – zejména manažeři – absolvují stáže a školení v zahraničí, a jsou schopni rychle realizovat získané poznatky a zkušenosti do chodu podniků v ČR. Zahraniční investice mají i nepřímý pozitivní vliv na vývoj produktivity v daném oboru, neboť zčásti dochází k přelivu zahraničního know-how i do podniků vlastněných českým kapitálem.

---

²⁰ JAHN Martin, *Zahraniční investice – cesta k výkonnější ekonomice* Centrum pro ekonomiku a politiku [online]. 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

²¹ JANÁČEK Kamil, *Zahraniční investice a český trh práce* Centrum pro ekonomiku a politiku [online]. 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

²² JAHN Martin, *Zahraniční investice – cesta k výkonnější ekonomice* Centrum pro ekonomiku a politiku [online]. 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

²³ JANÁČEK Kamil, *Zahraniční investice a český trh práce* Centrum pro ekonomiku a politiku [online]. 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

K dalším přínosům přímých zahraničních investic pro ekonomiku patří tlak na zlepšení domácího podnikatelského prostředí, zahraniční investice též urychlují proces zapojení domácích podniků do globálních řetězců. Ačkoli pro některé domácí podniky představují tvrdou konkurenci, znamenají pro ně v tomto smyslu i přínos.

Zahraniční investice rovněž zvyšují produktivitu práce v domácí ekonomice. Svými požadavky pomáhají budovat ekonomiku založenou na znalostech a dovednostech lidí.

Zahraniční podniky přinášejí do české ekonomiky své know-how, lepší firemní kulturu a přispívají ke kultivaci řízení společností. Taková ekonomika je předpokladem úspěšného státu jedenadvacátého století.

Velkou bariérou přílivu zahraničních investic je rostoucí konkurence mezi zeměmi regionu střední Evropy a nasycenost trhu. V Česku již dochází k přesunu investic do výroby směrem ke službám a sofistikovanějším produktům. I proto vláda zvyšuje investice do vzdělání.

Základem úspěšné ekonomiky jsou kvalitně vzdělaní lidé, dobré podnikatelské prostředí a efektivně fungující veřejný sektor.

Další bariérou přílivu zahraničních investic je byrokracie, komplikovaný a neefektivní právní řád, neflexibilní trh práce a korupce. Většinu bariér lze omezit vhodnou fiskální politikou a schválením relevantních zákonů.²⁴

Martin Jahn však ví, že zahraniční investice s sebou přinášejí i riziko. K základním rizikům patří stále rostoucí podíl a tím i vliv zahraničních firem v české ekonomice. Výkonné zahraniční podniky s vyspělým know-how mohou spolu s pomalou technologickou konvergencí představovat zdroj vzniku tzv. duální ekonomiky. Mezi rizika patřil i donedávna poměrně nízký podíl high-tech investic.

Za jediné riziko zásadnějšího rázu Martin Jahn považuje možnost repatriace zisků společností zpět do zahraničí a následný dopad na běžný účet platební bilance a měnový kurs koruny.

---

²⁴ JAHN Martin, *Zahraniční investice – cesta k výkonnější ekonomice Centrum pro ekonomiku a politiku* [online]. 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

Odliv dividend sice může způsobit tlak na oslabení měnového kursu koruny, na druhou stranu ale další příliv investic, který se dá předpokládat, bude na kurs tlačit zase v opačném směru.²⁵

Vladimír Tomšík vyvrací mýty o přímých zahraničních investicích, protože podle něj není možné je považovat za zcela bezpečný a nedluhový zdroj financování potřeb rozvoje ekonomiky. Například v České republice se PZI čím dál tím výrazněji podílejí nejen na růstu zahraniční zadluženosti, ale i na celkové možné zranitelnosti vnější rovnováhy. K tomu dochází hned z několika důvodů.²⁶

Prvním důvodem je skutečnost, že do přímých zahraničních investic je zahrnován jak zahraniční vklad do základního jmění podniku a následný reinvestovaný zisk, tak i mezipodnikové úvěry. Dluhové financování začíná tvořit významnou složku přílivu PZI. Mezipodnikové úvěry na konci roku 2003 sice dosahovaly „pouhých“ 13 % celkového stavu PZI v ČR, ale pokud bychom z celkových PZI odečetli reinvestovaný zisk, který neznamena skutečný příliv zahraničního kapitálu na devizový trh, tak se tento podíl zvýší až na 30 %.

A vzhledem k tomu, že mezipodnikové úvěry se přímo promítají do zadluženosti země, tak se nelze divit tomu, že na konci roku 2003 tato dluhová složka PZI tvořila již 17 % celkové zahraniční zadluženosti České republiky. Při hodnocení dopadu PZI na vnější rovnováhu tak je nutné brát v úvahu, že významnou část PZI již nelze považovat za nedluhový zdroj financování deficitu běžného účtu platební bilance.

Mýtus o jednoznačně pozitivní úloze PZI jakožto zdroje stability ekonomiky je dále nabourán skutečností, že podniky pod zahraniční kontrolou působící na území České republiky financují své potřeby zejména čerpáním zahraničních bankovních úvěrů a ostatních zdrojů ze zahraničí. To se opět v plné míře odráží v růstu zadluženosti ČR.

Další negativní dopad vysokého přílivu PZI vedoucí ke zvýšení nebezpečí vnější nestability spočívá ve zkreslení základních ukazatelů vnější rovnováhy země. Podíl deficitu běžného účtu na HDP je navyšován zahrnutím reinvestovaného zisku do bilance výnosů.

---

²⁵ JAHN Martin, *Zahraniční investice – cesta k výkonnější ekonomice* Centrum pro ekonomiku a politiku [online], 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

²⁶ TOMŠÍK Vladimír, *Mýty o přímých zahraničních investicích* Centrum pro ekonomiku a politiku [online], 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

Další významný ukazatel vnější rovnováhy – podíl zahraničního dluhu na HDP – je takéž zkreslen přílivem PZI, a to již výše zmíněnou položkou mezipodnikových úvěrů v rámci přímých investic.²⁷

Na makroekonomické úrovni nelze prokázat žádný pozitivní vztah mezi intenzitou přílivu zahraničních investic a vývojem zaměstnanosti, resp. mírou nezaměstnanosti. Lze dokázat, že příliv PZI byl doprovázen citelným růstem míry nezaměstnanosti, skoro dvojnásobným.²⁸

Shrneme-li postoj zastánců jako je Martin Jahn, tak můžeme říct, že přímé zahraniční investice jsou jedním z nejdůležitějších faktorů rozvoje české ekonomiky. Spoléhat na ně jako na všelék je nerealistické. Rostoucí vliv zahraničních investorů vytváří tlak na zlepšování investičního prostředí, ze kterého mohou těžit i domácí podniky. Dále zvyšují konkurenci, což uvítají spotřebitelé.

Vladimír Tomšík říká, že PZI nejsou zcela bezpečné, protože se zvyšuje zadluženost České republiky a to může přispět ke zhoršování celkové vnější rovnováhy země.

Podle Evy Zamrazilové při přílivu zahraničního kapitálu jde na jedné straně o vazby vytvářené s domácími dodavateli a na straně druhé o vazby na domácí odběratele, tedy distributory a obchodní organizace. Pokud jsou domácí firmy schopny navázat produkční a/nebo obchodní vazby se zahraničními podniky, dochází k postupnému přelévání pozitivních efektů PZI i do sektoru domácích firem. Příliv PZI v tomto případě má multiplikační efekty (zvyšování důchodu a/nebo zaměstnanosti), v opačném případě naopak může docházet spíše k likvidaci domácích firem a k vytěšňovacímu efektu. Pozitivní efekty PZI na růst důchodu a zaměstnanosti jsou tedy podmíněny vytvářením vazeb mezi zahraničními a domácími firmami. Naopak nedostatek konkurenceschopných domácích dodavatelů je pro hostitelské ekonomiky podstatnou překážkou využití růstové příležitosti z přílivu PZI.

V tomto případě nastupuje jedno ze zásadních rizik, spojených s přílivem PZI, kterým je vznik duální ekonomiky. Dualita zjednodušeně spočívá v zaostávání domácího segmentu za segmentem firem pod zahraniční kontrolou; v ekonomice potom existuje na jedné straně

---

²⁷ TOMŠÍK Vladimír, *Mýty o přímých zahraničních investicích* Centrum pro ekonomiku a politiku [online]. 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

²⁸ JANÁČEK Kamil, *Zahraniční investice a český trh práce* Centrum pro ekonomiku a politiku [online]. 2006 [cit. 2008-03-21]. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>. (č. 36/2005).

prosperující sektor firem pod zahraniční kontrolou, na straně druhé slabší domácí firmy. Dualita je prohlubována neschopností domácích firem vytvářet vazby na firmy pod zahraniční kontrolou a také celkovým zesilováním konkurence spojené se vstupem progresivnějších firem pod zahraniční kontrolou na trh. Zesílení konkurence může buď povzbudit domácí firmy ke zvýšení efektivnosti nebo naopak může vést k zániku málo efektivních domácích firem. Nejhlubším negativním projevem duality je právě zmíněný vytěsňující efekt – silné zahraniční firmy vytlačují slabší domácí konkurenty z trhu.²⁹

PZI mohou mít na trh práce přímé a nepřímé dopady jak pozitivního, tak i negativního charakteru (viz např. Hunya a Geishecker, 2005). Přímé ztráty pracovních míst vznikají restrukturalizací, která obvykle nutně následuje po privatizaci neefektivních veřejných firem. Přímý efekt tvorby nových pracovních míst je spojen s investicemi na zelené louce, nicméně tento efekt je podmíněn dostatečnou zásobou kvalifikované pracovní síly.

Hlavní nepřímé dopady podle Zamrazilové jsou spojeny s kooperačními vazbami podniků pod zahraniční kontrolou – nový investor může buď posilovat a /nebo vytvářet vazby na domácí dodavatele nebo je naopak přerušit a dát přednost komponentám z dovozu. V případě, kdy zahraniční investor naopak naváže kooperační vazby s domácími dodavateli mohou mít PZI nepřímé pozitivní efekty na tvorbu nových pracovních míst, kdy nový dodavatel rozšiřuje výrobu, případně vznikají celé nové domácí firmy. Naopak negativní nepřímé dopady vedoucí ke ztrátě pracovních míst jsou spojeny především s přerušením původních kooperačních vazeb, nahrazením původních domácích inputů dovozem, což vede buď k zániku původního dodavatele nebo může být tato firma donucena k propouštění. Dalším efektem, vedoucím ke ztrátě pracovních míst, je zesílení konkurence v oboru, která má na trh práce obdobné důsledky jako předešlý případ. PZI navíc obecně přinášejí technologie na pracovní sílu méně náročné.

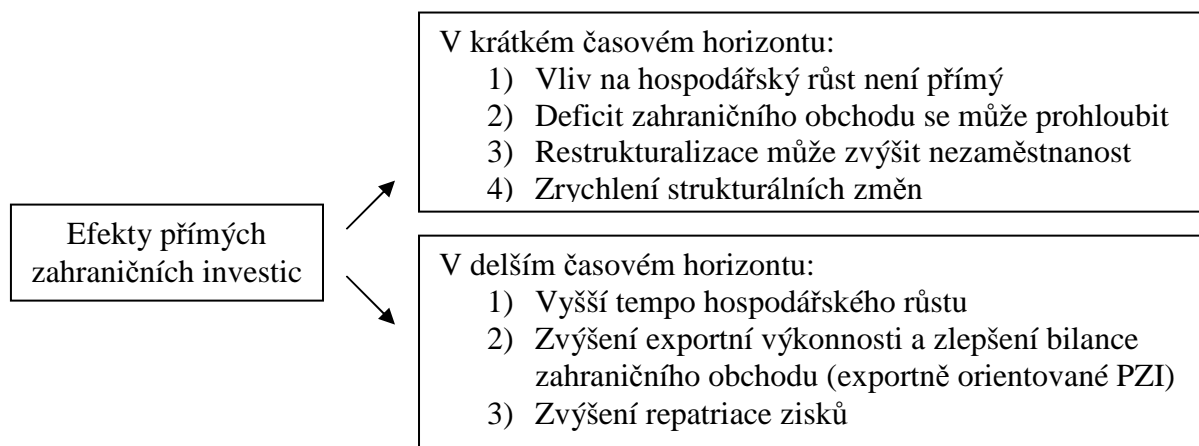
Dopady na trh práce se liší především s ohledem na typ investice. U akvizičních investic (získání podniků v privatizaci či přímým nákupem) převažuje přímý pracovníě úsporný efekt – investoři zvyšují produktivitu organizačními změnami a/nebo investicemi šetřícími práci, což vede k propouštění. U investic na zelené louce je potenciál nových pracovních míst vytvořen, nicméně zahraniční investoři obvykle mají relativně vysoké kvalifikační požadavky. Dopady

---

²⁹ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. str. 14.

na trh práce tedy mohou mít obousměrný charakter: v reálné ekonomice se samozřejmě kombinují a působí s různou intenzitou jednotlivých efektů v různých časových momentech.³⁰

Obrázek 3: Celkové efekty přímých zahraničních investic

Zdroj: *Newton holding a. s.: Různé pohledy na přímé zahraniční investice.* [online]. 2006 [cit. 2008-02-02]. Dostupný z WWW: <www.newton.cz/makroanalzy>.

Nyní se pokusím shrnout efekty, které s sebou přinášejí přímé zahraniční investice. Efekty mohou být pozitivní, negativní, přímé a nepřímé.

Přímé zahraniční investice v sobě zahrnují celou řadu pozitivních efektů. Mezi nejvíce ceněné lze považovat:

- Kapitál – PZI přinášejí do ekonomiky volné finanční zdroje. Na rozdíl od ostatních zdrojů zahraničního kapitálu jsou tyto prostředky investovány dlouhodobě a v hostitelské zemi doplňují nedostatečně generované úspory.
- Přístup k cizímu kapitálu – nadnárodní společnosti mají lepší přístup a podmínky při získávání bankovních úvěrů a jiných zdrojů financování
- Přístup na trhy – nadnárodní společnosti umožní svým dceřinným společnostem snadnější přístup na zahraniční trhy.
- Manažerské dovednosti – zahraniční firmy zaměstnávají vysoce kvalifikované odborníky, což se pozitivně projeví v přelévání dovedností a zkušeností do dceřinných společností.

³⁰ *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti* [online]. 2006 [cit. 2008-03-24]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_WPNo706.pdf>.

- Životní prostředí – nadnárodní společnosti disponují vyspělými technologiemi. Přelévání externalit v podobě enviromentálního managementu může pozvednout celkovou kvalitu životního prostředí.
- Technologie – zahraniční společnosti přináší moderní technologie, zakládají výzkumná pracoviště, podporují technický a technologický pokrok a zvyšují efektivitu výroby.
- Vliv na domácí společnosti – vstup nadnárodní společnosti, jež je spojen se zvýšenou investiční aktivitou, dává šanci uplatnit se dalším domácím společnostem.

Vedle pozitiv s sebou přímé zahraniční investice přinášejí i mnoho negativních efektů:

- Vytěsnění domácích úspor zahraničními
- Vznik duální ekonomiky – na jedné straně prosperující a rostoucí podniky napojené na zahraniční kapitál a na druhé straně skomírající domácí podniky
- Nepřátelské převzetí s úmyslem utlumit výrobu a obsadit trh vlastními výrobky.
- V důsledku přílivu PZI dochází k apreciaci měny, zhoršení konkurenceschopnosti domácích exportně orientovaných podniků, následný růst deficitu obchodní bilance.
- Rozvoj kapitálově náročného způsobu výroby na úkor útlumu pracovně náročné výroby – projeví se v nárůstu nezaměstnanosti.
- Zvýšení mezd v podnicích se zahraniční účastí (většinou s růstem produktivity práce) vytváří tlak na zvyšování mezd u domácích podniků, kde však růst produktivity není odpovídající.
- Růst peněžní zásoby související s přílivem PZI může vyvolávat inflační tlaky. Následná opatření centrální banky vedou k vyšším úrokovým sazbám, což se projeví v nižší investiční aktivitě v hostitelské zemi.
- Zvyšování dovozu surovin a nedokončené výroby vede k úpadku domácích producentů těchto komodit.
- Nižší ekonomická výkonnost domácích podniků může vést ke vzniku tzv. „duální ekonomiky“, což se negativně projeví hlavně v regionálním a odvětvovém pohledu.

Přímé efekty, které jsou způsobeny přímými zahraničními investicemi, jsou spojeny přímo s daným podnikem pod kontrolou zahraničního investora. Patří sem produktivita práce, návratnost kapitálu, zaměstnanost, mzdy, export, import, hospodářský růst, atd.

Nepřímé efekty, vyvolané přímými zahraničními investicemi, mají pozitivní i negativní vliv na hostitelskou zemi. Oblast nepřímých efektů se považuje za dominantní hospodářský přínos. Přímé zahraniční investice nemají v globalizovaném světě ve svých funkcích náhradu. Představují totiž podstatně více než pouhé rozšíření mezinárodního obchodu o volný pohyb kapitálu jako výrobního faktoru.

2.4 Faktory ovlivňující zahraniční investory

Obecně lze za aktivitou zahraničních investorů hledat dva hlavní důvody – zlepšit obslužnost místního trhu hostitelské země nebo získat levnější vstupy. PZI lze potom z pohledu cíle investora rozlišovat na dva základní typy:

- horizontální (nebo též trh hledající – market seeking) investice mají hlavní cíl penetrovat na domácí trh a získat na něm určitý podíl,
- vertikální (vyhledávající vyšší efektivitu – efficiency seeking) investice přenášejí do místní ekonomiky část produkčního řetězce mateřské firmy za účelem zvýšení své konkurenceschopnosti cestou snížení výrobních nákladů. Vertikální PZI mají přitom vysokou tendenci k exportu produkce vytvořené v hostitelské zemi buď zpět do vlasti nebo na další trhy.³¹

Jako další typ přímých zahraničních investic Tomšík (2006) označuje investice vyhledávající přírodní zdroje (resource- seeking) s cílem získat přístup k určitému přírodnímu zdroji a investice získávající již vytvořená strategická aktiva (crated-strategic-assets-seeking), kdy společně s investicí do firmy získává i technologii, značku, distribuční síť nebo výzkumná a vývojová centra. Tento poslední typ investic se vyskytuje v případě PZI a rozvíjejících se ekonomik. V případě české ekonomiky, která nemá bohaté přírodní zdroje a do níž proudí především PZI z rozvinutých zemí, se proto soustředíme na dva první typy, tedy trh a efektivnost hledající investice.

Podle typu investice se potom liší hlavní důvody, podle nichž se investor rozhodne pro příslušnou zemi. K hlavním obecným faktorům přílivu PZI patří politická a makroekonomická stabilita hostitelské země, institucionální vyspělost (vynutitelnosti práva,

---

³¹ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. str. 1.

konkurence), míra regulace ekonomiky, celkový potenciál země, existence privatizačních záměrů, flexibilita pracovního práva, investiční pobídky pro investory a v neposlední řadě celková kulturní spřízněnost hostitelské země s investorskou zemí.³²

Investice vyhledávající vyšší efektivitu jsou podporovány geografickou blízkostí hostitelské země (malá vzdálenost podporuje exportně zaměřené investice), náklady na pracovní sílu, její kvalitou a dostupností, intenzitou regionální integrace, úrovní liberalizace zahraničního obchodu.

Trh vyhledávající investice budují pobočky v hostitelské zemi, aby snížily dopravní náklady a vyhnuly se placení cel a dalších tarifů. K faktorům podporujícím příliv horizontálně zaměřených PZI proto patří především rozsah vnitřního trhu hostitelské ekonomiky a opět geografická poloha, tentokrát v opačném smyslu – velká vzdálenost podněcuje investory k penetraci na domácí trh.³³

Hlavním cílem každého investora je dosahovat zisk a od tohoto kritéria se odvíjí jeho investiční rozhodování.

Můžeme tedy říci, že mezi nejčastější důvody pro převod investice do zahraničí patří:

- využití levnějších výrobních faktorů – je tradičním důvodem proč některé firmy preferují přímé zahraniční investování v zahraničí před exportem zboží z mateřské země. Nejčastěji jde o využití výrobních faktorů, které nelze vůbec nebo v potřebném množství importovat, jako například náklady na pracovní sílu.
- odbourání nákladů spojených se zahraničním obchodem – zahrnuje odstranění transportních nákladů a celních bariér. Celní bariéry mohou být tak vysoké, že investice do zahraničí může být jediným způsobem obsazení trhu.
- využití vhodnějších daňových podmínek
- snížení devizového rizika – zahraniční obchod je spojen s četnými riziky. Jedním z nejzávažnějších rizik je nepříznivý vývoj kurzu. Zhodnocení reálného kurzu domácí měny může vést ke ztrátě efektivnosti.

---

³² *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti* [online]. 2006 [cit. 2008-03-24]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_WPNo706.pdf>.

³³ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. str. 2.

- následování obchodních partnerů – může být dalším důvodem pro zahraniční expanzi, zejména pak u velkých bank, pojišťoven a auditorským firem.
- využití vhodnějších zdravotních bezpečnostních a ekologických předpisů

Je dobře známo, že investoři mohou prosazovat prostřednictvím přímých zahraničních investic různé cíle. Dunning (1993) rozlišuje mezi investicemi, které jsou motivovány zdroji, trhem, efektivitou nebo strategickými aktivy. Navíc, přímé zahraniční investice mohou mít různé formy (investice na zelené louce, akvizice, a joint-ventures). Obě z těchto dimenzí, jež jsou odvislé od charakteristik investora, ovlivňují rozhodnutí o umístění zahraniční investice.

Nadnárodní společnost preferuje investiční strategii před strategií exportovat na zahraniční trh, pokud tato společnost disponuje nějakou zvláštní výhodou v konkurenci s lokální firmou, jako je pokročilejší technologie či nižší náklady vyplývající z výnosů z rozsahu, a tato výhoda generuje výnosy, které převyšují náklady související s její přítomností na zahraničním trhu. Tyto náklady zahrnují komunikační a dopravní výdaje, vstupní bariéry, jakož i jazykové a kulturní rozdíly (Markusen, 1995). Teorie (Dunning, 1977, 1981) uvádí tři nutné podmínky, za kterých dochází k přímé zahraniční investici:

- 1) Firma musí disponovat výhodami čistého vlastnictví. Výhody vlastnictví mohou mít několik forem a zahrnují patenty, obchodní tajemství, obchodní známky, lidský kapitál, management a tržní reputaci. Tyto specifické hmotné a nehmotné aktiva poskytují firmě takovou nákladovou výhodu a tržní sílu, která je dostatečná k překonání nákladů souvisejících s výrobou na zahraničním trhu.
- 2) Pro firmu, která disponuje výhodami vlastnictví, musí být prospěšnější využívat tyto výhody interně spíše než prostřednictvím směny na trhu formou licencí či dohodami o spolupráci s nezávislou lokální firmou. Motivace firmy pro interní využívání výhod vlastnictví závisí na faktorech, jakými jsou např. forma korporativního řízení, vnitřní transakční náklady v porovnání s tržními náklady, a specifické charakteristiky intelektuálního vlastnictví, které je přenáшено, a náklady tohoto transferu. Z teoretického pohledu tyto výhody vznikají vlivem tržních selhání, v důsledku asymetrické informace, neúplných kontraktů anebo nevýlučnosti.

- 3) Za předpokladu, že firma splňuje obě výše uvedené podmínky, je pro ni prospěšnější, když využívá těchto výhod v zahraničním spíše než v domácím prostředí. Výhody alokace jsou pro firmu externí a závisí na ekonomických charakteristikách hostitelské země. Zahraniční trh může být pro firmu přitažlivý, pokud disponuje bohatými a levnými výrobními faktory (pracovní síla, ale také specifické faktory), které umožňují firmě zvýšit její efektivitu; zisky mohou být dosaženy také využitím výnosů z rozsahu v případě velkého trhu. Ve stejném smyslu, vyšší míra růstu ekonomiky může být přitažlivá pro firmy, které hledají nové obchodní příležitosti. Zahraniční alokace může být také motivována potřebou zvýšit či udržet podíl na trhu v případě, že se konkurenti chovají obdobně. V neposlední řadě, strategie zahraniční alokace bývá využívána k překonání vstupních tržních bariér, jakými jsou tarifní či netarifní bariéry, standardy a tržní procedury.³⁴

Samozřejmě, existuje celá řada dalších ekonomických teorií vysvětlujících, přímo či nepřímo, toky zahraničních investic ve světové ekonomice a zdůrazňujících roli toho kterého faktoru. Tak například, teorie založené na tzv. gravitačním modelu („gravity model“, Bergstrand, 1985) implikuje, že tok investic mezi dvěma zeměmi je pozitivně ovlivněn velikostí trhu a negativně geografickou vzdáleností těchto zemí. Tento přístup je konzistentní s touto částí výše uvedených podmínek, která zdůrazňuje význam charakteristik trhu jako potenciálních determinantů přímých zahraničních investic.

Další teorie, zdůrazňující význam tzv. aglomeračních ekonomik, analyzuje, proč se firmy snaží alokovat na stejném místě a proč regiony s podobnými charakteristikami mohou dosahovat různého stupně ekonomického rozvoje. Markusen a Venables ve svém článku (1995) ukazují, že nadnárodní firmy snižují aglomerační tlaky, ke kterým dochází v případě volné mezinárodní mobility výrobních faktorů. Wheeler and Mody (1992), analyzují zahraniční investice amerických nadnárodních korporací a ukazují, že aglomerační ekonomiky mají dominantní vliv na rozhodování investorů.

---

³⁴ *Teorie a praxe přímých zahraničních investic* [online]. 1999 [cit. 2008-02-28]. Dostupný z WWW: <www.cse.cz/soubory/bulletiny/etce-13.pdf>.

Řada teoretických a empirických článků zdůrazňuje význam ochrany intelektuálního vlastnictví na rozhodování zahraničních investorů (např. Jarolím a Yeung, 1999). Často je argumentováno, že relativně slabá ochrana intelektuálního vlastnictví v rozvíjejících se ekonomikách snižuje pravděpodobnost zahraničních investic v těchto zemích. V případě, že k alokaci zahraničních investic v těchto ekonomikách přece jen dojde, nadnárodní firmy investují pouze do plně vlastněných firem (ne do joint-ventures s lokálními partnery) nebo transferují pouze starší technologie. Empirická studie Světové banky (Mansfield, 1994) shledává, že míra ochrany vlastnických práv v dané zemi má značný vliv, zejména v hi-tech odvětvích, na druh technologie přinášené americkými firmami do této země. Tento faktor také ovlivňuje strukturu a výši amerických zahraničních investic.

Nedostatečná ochrana intelektuálního vlastnictví bývá často důsledkem obecně neadekvátního legislativního rámce, který také významně ovlivňuje příliv zahraničních investic. Zcizení vlastnických práv nebo jejich zneužití, kterému není zamezeno institucionální infrastrukturou, se rovná přímému popření principu soukromého vlastnictví se všemi negativními důsledky pro ekonomiku, ke kterým patří i omezení přílivu zahraničních investic.³⁵

---

³⁵ *Teorie a praxe přímých zahraničních investic* [online]. 1999 [cit. 2008-02-28]. Dostupný z WWW: <www.cse.cz/soubory/bulletiny/etce-13.pdf>.

Tabulka 2: Silné a slabé stránky ČR

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Geografická poloha země, logistická křižovatka, dobrá infrastruktura. • Liberální, téměř standardní tržní hospodářství, stabilní růst ekonomiky. • Členství v NATO, OECD, EU. • Vzdělání zejména v technických oborech, tradice rozvoje průmyslu. • Výrazně nižší náklady na práci i na energie, liberální pracovní zákonodárství, vláda nerozlišuje domácí a zahraniční společnosti. • úspěšná agentura CzechInvest na podporu PZI. • Atraktivní pobídky pro investory, připravené lokality pro investory. • Pobídky pro investory splňující stanovené podmínky jsou tzv. „povinně udělené“ (Zákon číslo 72/2000 Sb.). • Země s vyspělou kulturou, historické památky. • Znalost cizích jazyků, hlavně angličtiny. • Relativně stabilní sociální prostředí, minimum stávek a demonstrací odborů. • Existence Programu podpory subdodavatelů (cílem je zintenzivnit kontakty mezi domácími subdodavateli a nadnárodními firmami). • Goodwill, image – zvýšení kvality, prestiže země jako výrobce. 	<ul style="list-style-type: none"> • Často se měnící zákony, chyby v zákonech, jejich neprovázanost a špatná práce zákonodárců. • Zdlouhavá práce soudů, nízká vymahatelnost práva. • Komplikace při jednání s úřady, zdlouhavé procedury, malá důvěra k podnikatelům. • Nutnost registrace podniku a určitých změn prostřednictvím soudu. • Nedostatečný počet vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva (vysokoškolský diplom má pouze 11 % obyvatelstva). • Nemotivující sociální síť, dovolující části nezaměstnaných pohodlný život bez práce, či práce načerno. • Neprůhledné a často zmanipulované státní zakázky, které jsou významnou součástí podnikání PZI. • Vysoká míra korupce a stále malé odhodlání účinně proti ní bojovat. • Nedostatečná investice do dálniční infrastruktury. • Poměrně nestabilní vláda s minimální většinou v Parlamentu, potřebnou k prosazení důležitých reforem. • Silné politické a mediální lobby. • Zpřísňující se ekologické standardy. • Zneužívání zásad ochrany životního prostředí a z toho plynoucí nesouhlas s jakoukoli výstavbou, včetně dálnic a průmyslových objektů. • Oproti ostatním sledovaným zemím má vysokou daň z příjmu, ČR je jedna ze zemí s nejvyššími odvody pojistného v Evropě.

Zdroj: Ekonom 12. – 18. 8. 2004, č. 33, vlastní zpracování

3. Vývoj zahraničních investic

Úkolem této části bude popsat vývoj přílivu PZI do České republiky po roce 1990 a porovnat vývoj přílivu PZI České republiky s Polskem, Maďarskem a Slovenskem v letech 1990 – 2005.

3.1 Vývoj zahraničních investic v ekonomice ČR po roce 1990

V České republice je možné dle předchozího vývoje přílivu zahraničních investic rozlišovat dvě kvantitativně odlišná období. První začíná počátkem transformace a končí zlomovým rokem 1997. Druhé období začíná rokem 1998, kdy byl přijat systém investičních pobídek a součástí přímých zahraničních investic se staly i reinvestované zisky a ostatní kapitál. Většina transformujících se států použila, na rozdíl od České republiky, masovou (kupónovou) metodu jen doplňkově nebo ji nepoužila vůbec.

Stabilní politické prostředí, dobrá morálka pracovní síly a její kvalifikovanost lákaly zahraniční investory do České republiky. Avšak mnoho domácích firem se potýkalo s akutním nedostatkem kapitálu a hledaly proto strategické partnery v zahraničí.

Tabulka 3: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v období 1990 – 1997 (v mil. CZK, USD, EUR)

Investice v mil.	Rok							
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
CZK	2 363	15 134	28 413	19 050	24 994	67 993	38 775	41 251
USD	132	513	1 004	654	869	2 562	1 428	1 300
EUR	-	-	-	559	734	1 982	1 140	1 152

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>, vl. zpracování.

Z tabulky č. 3 je zcela patrný rostoucí příliv přímých zahraničních investic. Po roce 1995 se příliv přímých zahraničních investic zpomalil. Stalo se tak kvůli zpomalující se privatizaci a po dva roky toky PZI do ČR nijak významně nerostly. Velkou roli v poklesu PZI po roce 1995 sehrála zabržděná privatizace a také přetrvávající velké byrokratické překážky a velmi nízká vymahatelnost práva.

Zásadním problémem roku 1996 byl nepříznivý vývoj koruny k americkému dolaru, a proto došlo v roce 1996 k poklesu přílivu PZI.³⁶ Právě z tohoto důvodu přijala vláda po vzoru našich sousedů usnesení 288/1998, které upravovalo zavedení investičních pobídek.

Tabulka 4: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v období 1998 – 2006 (v mil. CZK, USD, EUR)

Inv. v mil.	Rok								
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*
CZK	119969	218812	192421	214585	277690	59 316	127843	279182	134677
USD	3 718	6 324	4 986	5 641	8 483	2 101	4 974	11 658	5 957
EUR	3 317	5 933	5 404	6 296	9 012	1 863	4 007	9 374	4 751

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>, vl. zpracování.

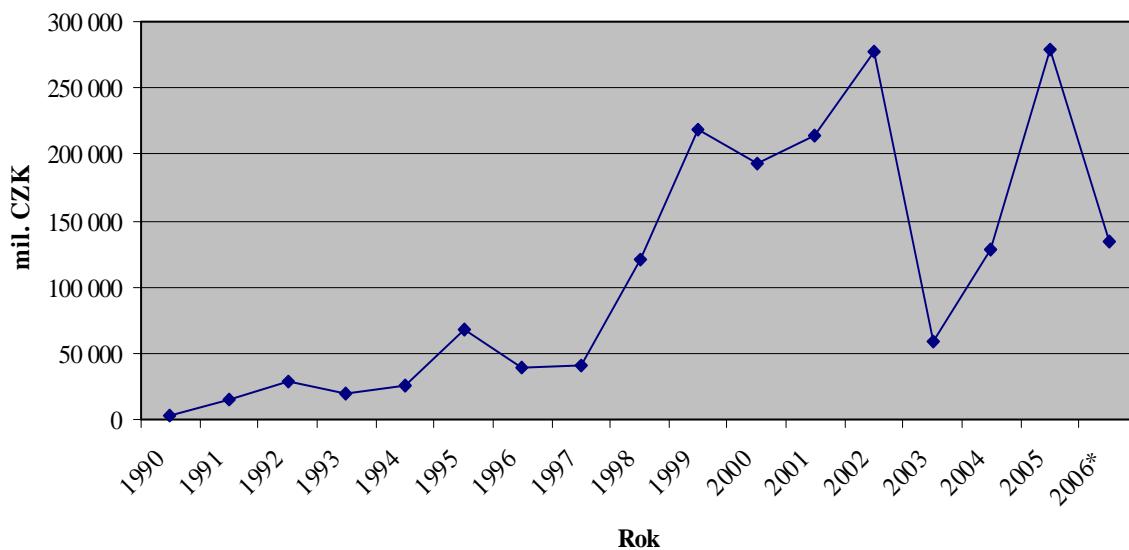
Přijetí vládního usnesení o zavedení systému investičních pobídek mělo pozitivní vliv na výši přílivu přímých zahraničních investic, ale tento vliv se nesmí příliš přeceňovat, protože do roku 1997 byly do PZI zahrnuty pouze investice do základního jmění a od roku 1998 (od roku zavedení investičních pobídek) jsou součástí i reinvestované zisky a ostatní kapitál.

Naše ekonomika byla jednou z posledních, která systém investičních pobídek zavedla, čímž se dostala na úroveň ostatních transformujících se zemí v oblasti podpory přímých investic. Otázkou ovšem zůstává, zda samotná existence systému investičních pobídek je pro příliv přímých zahraničních investic nezbytná. Zavedení investičních pobídek v ČR totiž pouze vyrovnalo podporu investic v ČR a sousedících státech, což zpochybňuje jednoznačně pozitivní efekt pobídek na příliv přímých zahraničních investic.³⁷

³⁶ SPĚVÁČEK, Vojtěch. *Transformace české ekonomiky: Politické, ekonomické a sociální aspekty*. Praha: LINDE, 2002. str. 392.

³⁷ POKORNÝ, Petr. *Přímé zahraniční investice a investiční pobídky v České republice*. Praha: VŠE, 2005. str. 30.

Graf 1: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v letech 1990 – 2006 (v mil. CZK)

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_balance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>, vl. zpracování.

Zvýšení přílivu PZI do ČR se po zavedení systému investičních pobídek v dubnu roku 1998 naplno projevilo v roce 1999. Toto zvýšení je ovšem mírně zkresleno uskutečněním privatizace státního podílu v Československé obchodní bance. Od roku 1999 se za účasti systému investičních pobídek příliv přímých zahraničních investic zvyšoval až na rekordních 9 012,4 mil. EUR (tj. 8 482,7 mil. USD) v roce 2002.³⁸ Tento rekordní výsledek byl však hodně ovlivněn privatizačním prodejem souvisejícím s odstátněním plynárenského sektoru společnosti Transgas, a. s. Bez vlivu této privatizační akce by výše přílivu přímých zahraničních investic dosáhla pouze 4 912 mil EUR, což představuje pouze 54 % původní hodnoty přílivu v roce 2002.

V roce 2003 se však příliv investic zastavil a skončil na hodnotě 1 862,7 mil. EUR (tj. 2 101,4 mil. USD)³⁹, což skoro odpovídá hodnotě naměřené v roce 1995. Toto snížení je ovšem logické, protože nelze trvale očekávat rostoucí příliv investic, jejichž rekordní hodnoty byly převážně dosahovány privatizací státních podniků, které byly uskutečňovány přímými prodeji zahraničním investorům.

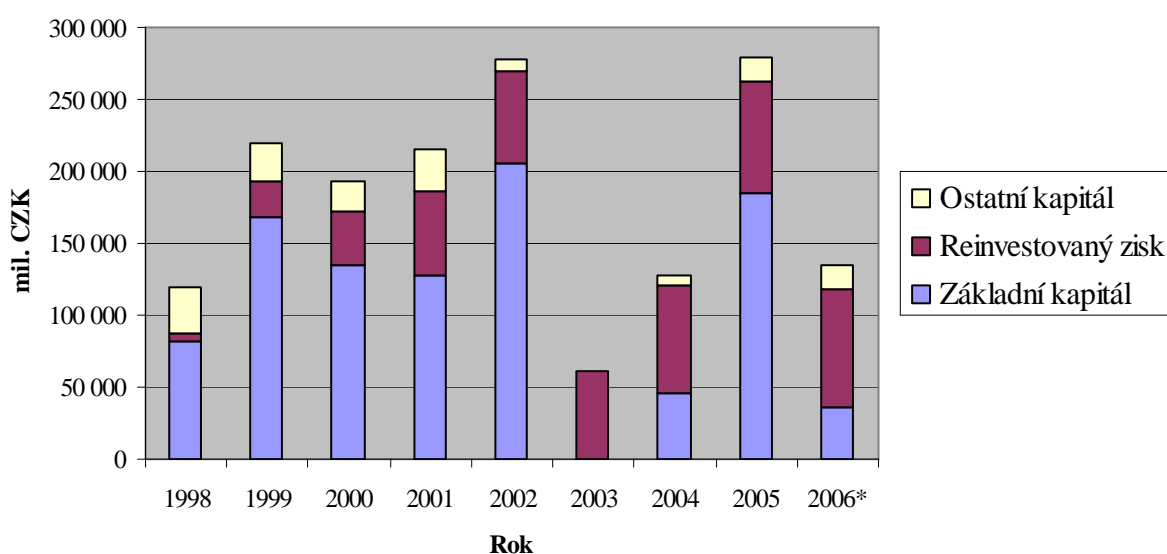
³⁸ viz Tabulka č. 4: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v období 1998 – 2004 (mil CZK, USD, EUR).

³⁹ viz Tabulka č. 4: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v období 1998 – 2004 (mil CZK, USD, EUR).

Přílivy PZI byly v jednotlivých letech determinovány různými faktory. Po výrazném zvýšení přílivu PZI do České republiky se zásluha za tento růst často připisovala systému investičních pobídek, ale tento vliv se často přeceňuje. Jedním z důvodů, proč se příliv investic výrazně zvýšil je bezesporu metodologie zachycení přílivu PZI – od roku 1998 totiž do objemu příchozích přímých zahraničních investic začala Česká národní banka ve svých statistikách započítávat i reinvestovaný zisk a ostatní kapitál.

Graf 2: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v letech 1998 – 2006 podle jednotlivých složek (v mil. CZK)

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>, vl. zpracování.

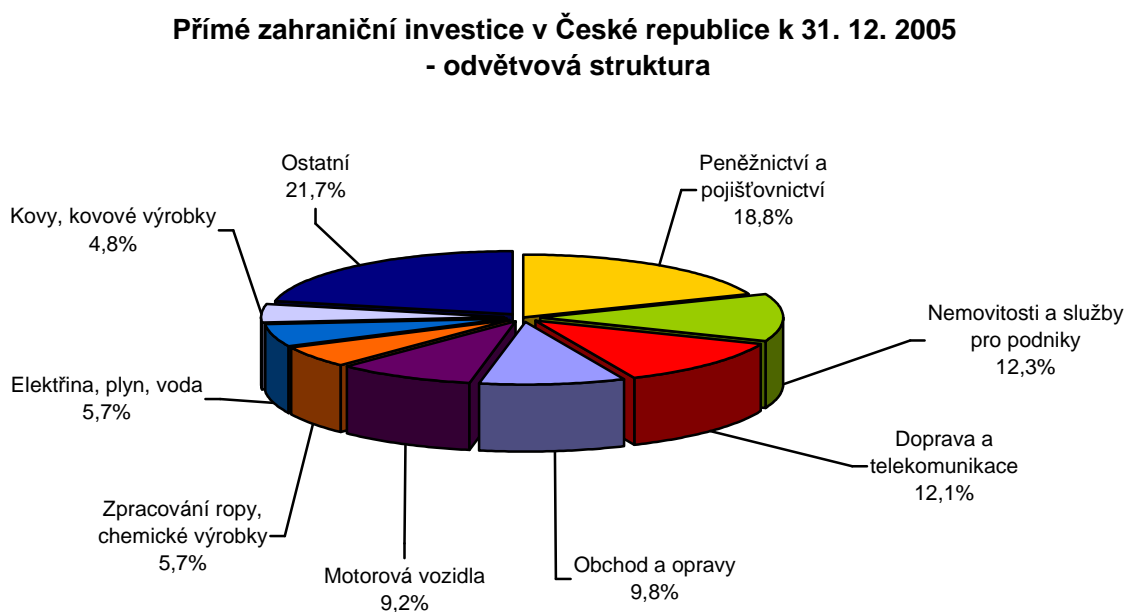
Je zřejmé, že při započtení reinvestovaných zisků a ostatního kapitálu se značně navýší hodnota přílivu přímých zahraničních investic v jednotlivých letech. K porovnání dvou kvantitativně odlišných období (1990 – 1997 a 1998 – 2006) bude zapotřebí vyjít pouze z porovnání investic do základního kapitálu.

Stav přímých zahraničních investic v České republice ke konci roku 2005 dosáhl 1 491,6 mld. Kč⁴⁰, což představuje meziroční přírůstek 211 mld. Kč. Více než polovinu tohoto nárůstu tvoří investice do základního kapitálu, z nichž největšími investičními akcemi byly prodeje státních podílů ve společnostech Český Telecom a Unipetrol. Značnou část

⁴⁰ viz Příloha č. 3: Stav přímých zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005.

přílivu zahraničního kapitálu však tvořilo i navýšení stávajících zahraničních investic a vznik nových podniků se zahraniční majetkovou účastí.

Graf 3: Přímé zahraniční investice v České republice k 31. 12. 2005 – odvětvová struktura

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platební_balance_stat/pzi/index.html>.

Z odvětvového hlediska je stále největší částka zahraničních investic investována v peněžnictví a pojišťovnictví s podílem téměř 19 %⁴¹ celkového objemu zahraničních investic. Další pořadí patří odvětví nemovitosti a služby pro podniky a odvětví doprava a telekomunikace. V porovnání přílivu zahraničních investic do jednotlivých sektorů ekonomiky převažuje sektor služeb s 54 % nad zpracovatelským sektorem, který se podílí na celkovém objemu investic 38 %.

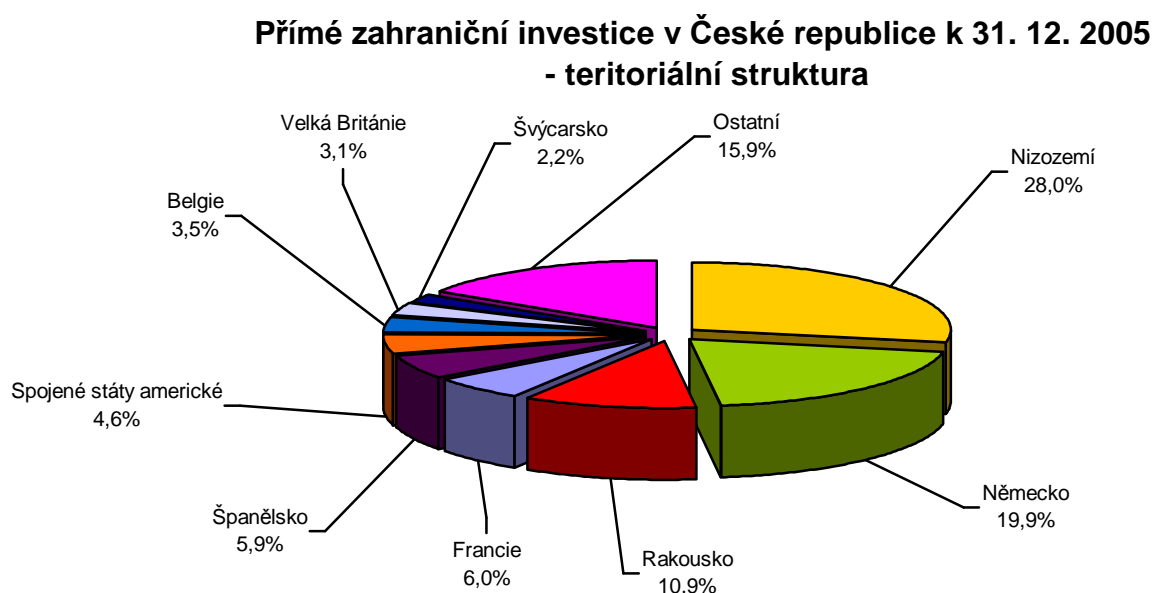
Vliv značného přílivu přímých zahraničních investic do sektoru obchodu je rozporuplný. Jeho pozitivní stránka tkví především v diverzifikaci obchodní sítě, rozšíření sortimentu nabízených produktů a prosazování moderních metod spojených s vedením a prodejem. Převážně negativní vlivy má na malé české podnikatele, kteří jsou vytlačováni z trhu obřími nadnárodními organizacemi. Na vývoj zaměstnanosti je vliv přílivu PZI nejednoznačný.

⁴¹ viz Graf č. 3: Přímé zahraniční investice v České republice k 31. 12. 2005 – odvětvová struktura.

Investice sice vytvářejí nová pracovní místa, ale v případě pobízených investic může docházet i k růstu nezaměstnanosti.⁴²

Z teritoriálního pohledu zaujímá největší podíl na objemu přímých zahraničních investic Nizozemí s 29 %, následováno Německem s 20 % investovaného kapitálu. Další pořadí patří Rakousku s 11 % a Francii s 6% podílem.⁴³ Mezi osm nevýznamnějších investorů v České republice se díky investici do telekomunikací nově zařadilo Španělsko, následováno USA, Belgií a Velkou Británií.

Graf 4: Přímé zahraniční investice v České republice k 31. 12. 2005 – teritoriální struktura

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/index.html>.

Zvýšený objem investic z Nizozemí a Německa ukazuje na jistou provázanost naší ekonomiky s právě těmito ekonomikami. Zavěšení na ekonomiku Německa je obecně známé, nejvýraznější je v oblasti exportu. Investice z Nizozemí přicházely do ČR relativně pravidelně.

⁴² POKORNÝ, Petr. *Přímé zahraniční investice a investiční pobídky v České republice*. Praha: VŠE, 2005. str. 40.

⁴³ viz Graf č. 4: Přímé zahraniční investice v České republice k 31. 12. 2005 – teritoriální struktura.

Za období od roku 1990 do konce roku 2005 do ČR přiteklo celkem přes 1491,6 mld. CZK přímých zahraničních investic.⁴⁴

Tabulka 5: Stav přímých zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005 (v mld. CZK, USD, EUR)

Investice v mld.	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Základ. kapitál + reinvest. zisk	Tržní hodnota vlastního kapitálu	Ostatní kapitál	Celkem v účetní hodnotě
CZK	908,8	407,3	1 316,1	1 471,8	175,5	1 491,6
USD	37,0	16,6	53,6	59,9	7,1	60,7
EUR	31,3	14,0	45,4	50,7	6,0	51,4

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_balance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>, vl. zpracování.

Tabulka 6: Stav zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005 - podle regionů (v tis. CZK)

Region	Základní kapitál	Reinvest. zisk	Ostatní kapitál	Celkem	Podíl v %
Hlavní město Praha	506 674 826	186 202 601	108 222 777	801 100 204	53,71
Středočeský kraj	91 341 502	57 670 544	10 685 482	159 697 528	10,71
Jihočeský kraj	41 950 946	10 427 291	4 569 387	56 947 624	3,82
Plzeňský kraj	33 483 652	13 179 973	1 872 240	48 535 865	3,25
Karlovarský kraj	9 111 639	4 331 006	2 597 652	16 040 297	1,08
Ústecký kraj	36 386 159	17 177 879	8 353 701	61 917 739	4,15
Liberecký kraj	14 537 111	11 052 013	20 527 134	46 116 258	3,09
Královéhradecký kraj	12 403 754	12 578 768	-471 225	24 511 297	1,64
Pardubický kraj	20 649 607	10 661 914	4 702 895	36 014 416	2,41
Kraj Vysočina	16 730 893	10 570 209	7 960 801	35 261 903	2,36
Jihomoravský kraj	39 686 603	13 213 608	6 065 502	58 965 713	3,95
Olomoucký kraj	19 041 059	-596 804	9 634 450	28 078 705	1,88
Zlínský kraj	13 799 541	20 542 204	-4 795 089	29 546 656	1,98
Moravskoslezský kraj	53 045 224	40 248 048	-4 463 490	88 829 782	5,96
Celkem	908 842 516	407 259 254	175 462 217	1 491 563 987	100,0

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_balance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>, vlastní výpočet.

⁴⁴ viz Tabulka č. 5: Stav přímých zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005.

Teritoriální rozložení hrubých investic bylo asymetrické a neodpovídalo potřebám tvorby nových pracovních míst v krajích s vysokou mírou nezaměstnanosti. Při všech komparacích zjistíme, že je na tom nejlépe hlavní město Praha, kam směřovala téměř polovina všech investic. Největší koncentrace zahraničních investic je v okolí hlavního města Prahy (Praha + Středočeský kraj) kam směřovalo 64,42 % investic. Ve velkém odstupu za Prahou se řadí další kraje, Středočeský (10,71 %), Moravskoslezský (5,96 %), Ústecký (4,15 %) atd., ale žádný však již nedosahuje ani průměru v ČR.⁴⁵

Tabulka 7: Stav přímých zahraničních investic v % HDP

Region	Stav PZI v % HDP				
	2001	2002	2003	2004	2005
Hlavní město Praha	87,5	104,5	87,2	90,1	112,2
Středočeský kraj	43,7	44,3	50	44,6	51,5
Jihočeský kraj	27,1	28,3	23,4	27,3	35,1
Plzeňský kraj	32,8	41,1	38,4	32,8	31,7
Karlovarský kraj	20	24,8	22,5	23,9	23,4
Ústecký kraj	46,3	48,5	39,8	41,5	32
Liberecký kraj	20,6	24,7	33,1	47,1	46,4
Královéhradecký kraj	16,9	19	19,5	19,4	17,3
Pardubický kraj	28,2	26,1	36,5	30,1	29,8
Kraj Vysočina	23,4	17,3	28,8	28,7	28,3
Jihomoravský kraj	24,2	23,5	26,6	32,1	29,5
Olomoucký kraj	21,1	22,3	25	24,6	19,4
Zlínský kraj	23,3	26	23	22,6	21,5
Moravskoslezský kraj	17,2	21,8	28,8	29,4	29,9
Česká republika	41,8	47,3	45,1	46	50,2

Zdroj: KADERÁBKOVÁ, Anna. *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007*. Praha: Linde, 2007. str. 428.

Tabulka č. 7 znázorňuje stav přímých zahraničních investic v letech 2001 – 2005 v % HDP. Je vidět že hodnoty za rok 2005 korespondují s hodnotami z tabulky č. 6 které jsou uvedeny v reálných číslech a v % jako podíl jednotlivého regionu. V hlavním městě Praze je stav PZI v % na HDP ke konci roku na úrovni 112,2 % na HDP, čímž potvrzuje svoje prvenství.

⁴⁵ viz Tabulka č. 6 : Stav zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005 - podle regionů (v tis. CZK).

3.2 Komparace vývoje přílivu PZI České republiky s Polskem, Maďarskem a Slovenskem v letech 1990 – 2005

Ačkoliv existují problémy při srovnávání samotných toků PZI mezi zeměmi, pokusí se tato část analýzy právě o jejich srovnání.

Tabulka č. 8 ukazuje, že v posledních letech zaujala ČR v přílivu PZI mezi visegrádkými zeměmi přední pozici. Kromě roku 2003 (kdy byla hodnota vyšší v Maďarsku) byl příliv PZI na 1 obyvatele v ČR nejvyšší ze středoevropské čtyřky. V letech 2002 a 2005 patřila ČR i první příčka v absolutní výši přílivu.⁴⁶

Tabulka 8: Příliv PZI v letech 1999 – 2005 (mld. USD)

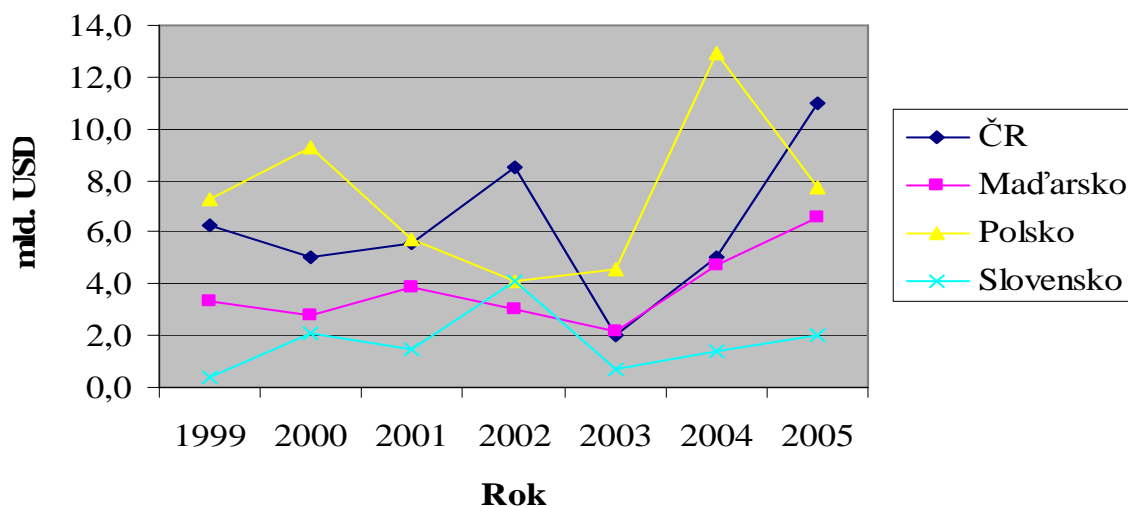
Rok	ČR		Maďarsko		Polsko		Slovensko	
	mld. USD	USD na 1 obyv.	mld. USD	USD na 1 obyv.	mld. USD	USD na 1 obyv.	mld. USD	USD na 1 obyv.
1999	6,3	614	3,3	323	7,3	188	0,4	74
2000	5,0	486	2,8	271	9,3	242	2,1	389
2001	5,6	550	3,9	387	5,7	148	1,5	278
2002	8,5	829	3,0	296	4,1	107	4,1	759
2003	2,0	197	2,2	214	4,6	119	0,7	111
2004	5,0	487	4,7	461	12,9	340	1,4	259
2005	11,0	1074	6,6	654	7,7	201	2,0	370

Zdroj: ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. str. 7.

Maďarsko bylo hlavním příjemcem PZI v regionu v první polovině devadesátých let, což se zrcadlí v nevyšší úrovni stavu PZI v poměru k HDP v letech 1993 – 1996. Po roce 1996 se však tento ukazatel v Maďarsku snížil, protože nominální růst HDP předstihoval intenzitu přílivu PZI. Po roce 1999 pak bylo Maďarsko v poměru k HDP předstiženo Českou republikou i Slovenskem. V absolutním vyjádření bylo Maďarsko předstiženo v roce 1996 Polskem a v roce 1998 Českou republikou. Podrobnější pohled na vývoj během globálního poklesu přílivu PZI v letech 2001 a 2002 ukazuje, že v roce 2001 došlo k růstu přílivu PZI v ČR a Maďarsku a v roce 2002 v ČR a Slovensku. V roce 2001 došlo k nadprůměrnému růstu přílivu PZI zejména v ČR, a to o 13,1 %. Příliv PZI se v roce 2002 více než zdvojnásobil na Slovensku.

⁴⁶ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. str. 7.

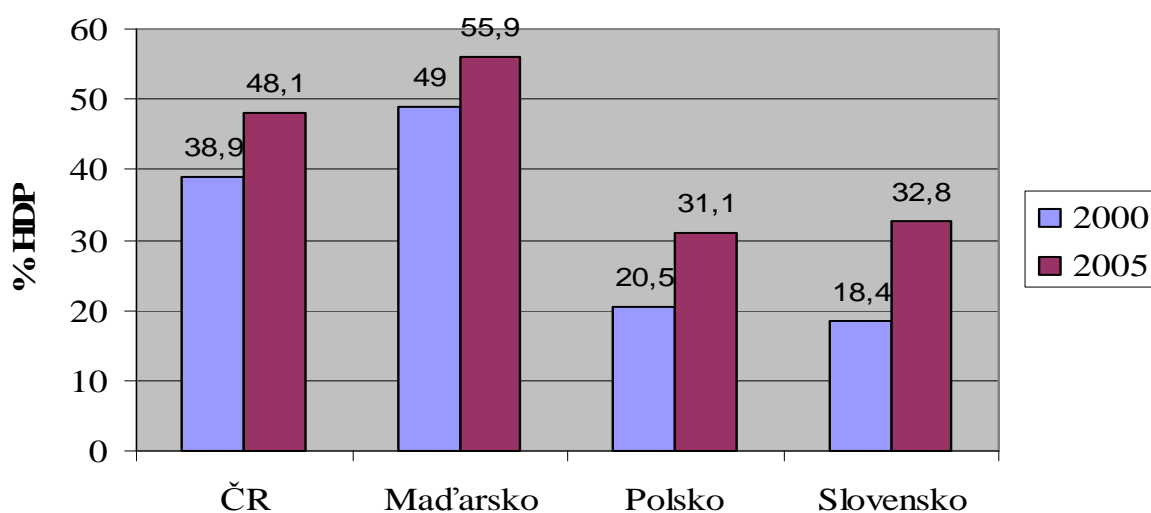
Graf 5: Příliv PZI v letech 1999 – 2005 (mld. USD)

Zdroj: viz Tabulka č. 8: Příliv PZI v letech 1999 – 2005, vlastní zpracování.

Zásoba PZI ke konci roku 2005 byla (v relativním vyjádření k HDP) nejvyšší v Maďarsku, kde přesáhla 50 % HDP, česká zásoba byla druhá nejvyšší (48 % HDP), Polsko a Slovensko mají zásobu PZI podstatně nižší⁴⁷

Graf 6: Zásoba PZI v ČR, Maďarsku, Polsku a Slovensku (v % HDP)

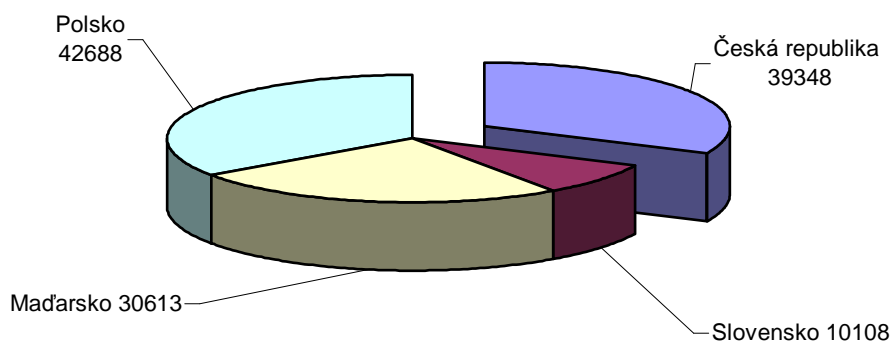
Zdroj: ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. str. 7.

⁴⁷ viz Graf č. 6: Zásoba PZI v ČR, Maďarsku, Polsku a Slovensku (v % HDP).

V poměru k HDP se v roce 2002 zařadila Česká republika se 13,4 % a Slovensko se 16,9 % k zemím s nevyšším přílivem PZI i v celosvětovém měřítku. S tím ostře kontrastuje propad přílivu PZI v Polsku v letech 2001 a 2002 a Maďarsku v roce 2002. Zásadní úlohu v nárůstu přílivu PZI hrály velké fúze a akvizice (M&A) a významné privatizační prodeje na Slovensku i České republice. Jednalo se především o privatizace v sektorech bankovníctví a energetiky. V absolutním vyjádření znamenal rok 2003 pokles přílivu PZI u všech čtyř sledovaných zemí.

Objem PZI, jenž přitekla do jednotlivých zemí v letech 1990 – 2003 je zobrazen na grafu č. 7. Největší množství PZI směřovalo za posledních 14 let do Polska a jejich celková výše dosáhla 42,7 mld. USD. Do České republiky přiteklo necelých 40 mld. USD přímých zahraničních investic. Objem celkových PZI činil ke konci roku 2003 v Maďarsku 30,6 mld. USD a na Slovensku to bylo 10,1 mld. USD.⁴⁸

Graf 7: Stav PZI ve vybraných zemích k 31. 12. 2003 (mil. USD)

Zdroj: UNCTAD [online]. 2006 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: < www.unctad.org/wir >.

⁴⁸ viz Graf č. 7: Stav PZI ve vybraných zemích k 31. 12. 2003

4. Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest

V této kapitole se pokusím stručně popsat historii, poslání, organizační strukturu a služby agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest, která je uvedena na webových stránkách CzechInvestu.⁴⁹

4.1 Historie agentury CzechInvest

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest je státní příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, která posiluje konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. Byla založena Ministerstvem průmyslu a obchodu v listopadu roku 1992 a je jeho příspěvkovou organizací. Od svého založení posiluje CzechInvest prostřednictvím svých služeb a rozvojových programů konkurenceschopnost české ekonomiky. Zahraničním investorům poskytuje potřebné informace a poradenství a zprostředkovává nezbytné kontakty. Hlavním úkolem CzechInvestu bylo až do poloviny roku 2003 propagovat Českou republiku jako ideální lokalitu pro přímé zahraniční investice a pomáhat potenciálním investorům s realizací jejich projektů v oblasti výroby, výzkumu a sdílených služeb. Cílem bylo zajistit trvalý příliv přímých zahraničních investic nezbytných k restrukturalizaci a rozvoji průmyslu.

V souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie a s tím související přípravou na čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a současně i z důvodu dynamicky se měnícího ekonomického prostředí vlivem globalizace, vznikla potřeba vybudovat na Ministerstvu průmyslu a obchodu silný akceschopný nástroj realizace vládní politiky v oblasti podpory podnikání a investic.

Od začátku roku 2003 se CzechInvest začal připravovat na novou roli – roli rozvojové agentury, která bude zastřešovat podporu podnikání ve zpracovatelském průmyslu. Ministr průmyslu a obchodu proto v průběhu roku 2003 rozhodl o sloučení tří subjektů působících

---

⁴⁹ *CzechInvest* [online]. 1994 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.czechinvest.cz>.

v dané oblasti v rámci Ministerstva průmyslu a obchodu. Sloučila se Agentura pro podporu zahraničních investic (CzechInvest), Agentura pro rozvoj podnikání (ARP), která od roku 1993 plnila úkoly v oblasti rozvoje malých a středních podniků a Agentura pro rozvoj průmyslu (CzechIndustry), která se od roku 1999 zaměřovala zejména na implementaci sektorového operačního programu. Byla zahájena příprava na sloučení, ať už po technické stránce, tak po personální. Především bylo třeba zajistit obsah nových činností, které se vedle původního poslání měly stát pro další práci klíčovými. Měla to být podpora malého a středního podnikání a implementace Operačního programu Průmyslu a podnikání. Všechny tyto přípravy vyvrcholily 2. ledna 2004 vznikem nové Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest.

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest je příspěvkovou organizací Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Jak už bylo řečeno, vznikla 2. ledna 2004 sloučením s dalšími dvěma agenturami ministerstva, s Agenturou pro rozvoj podnikání a s Agenturou pro rozvoj průmyslu ČR (CzechIndustry).

Po naplnění nezbytných administrativních a legislativních opatření se v lednu roku 2004 stal CzechInvest agenturou, která realizuje programy na podporu podnikání financované prostřednictvím jak finančních zdrojů státu, tak ze zdrojů strukturálních fondů Evropské unie. Klíčovou a zásadní roli, kterou vláda svěřila CzechInvestu v oblasti hospodářského rozvoje České republiky je vnímána nejen jako výzva, která rozšiřuje výrazným způsobem rozsah činnosti a poslání CzechInvestu, ale také jako velká odpovědnost za oblasti, které budou významně ovlivňovat hodnocení úspěšnosti České republiky jako nového člena Evropské unie.

4.2 Poslání agentury CzechInvest

Hlavním posláním nového CzechInvestu je podpora konkurenceschopnosti českých podnikatelů, propagovat Českou republiku v zahraničí jako jednu z nejvýhodnějších lokalit v Evropě pro umístění mobilních přímých zahraničních investic do výrobního sektoru a sektoru strategických služeb.

Při plnění hlavního poslání agentury aktivně napomáhá tomuto investičnímu procesu rozvojem průmyslových zón, podporou domácí subdodavatelské sítě a zvyšováním kvalifikace pracovních sil, stejně tak jako účastí na implementaci technické a strukturální pomoci především ze zdrojů EU.

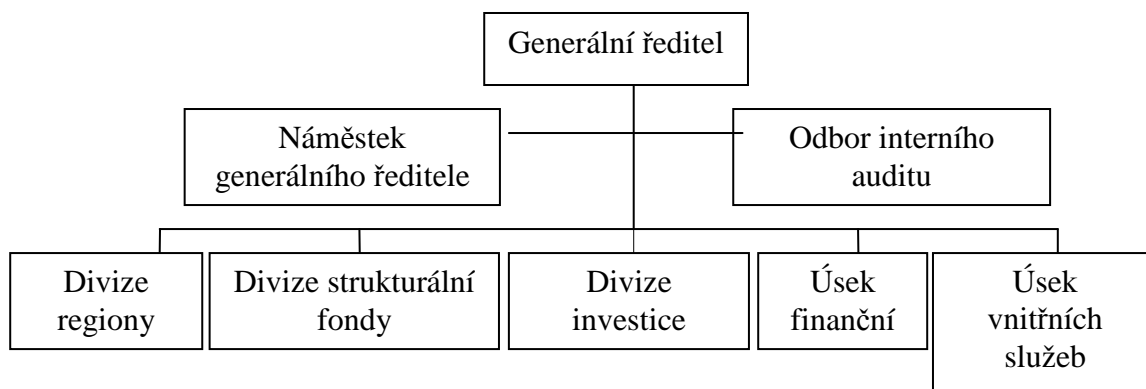
Ve všech jeho aktivitách podporuje CzechInvest **Sdružení pro zahraniční investice – AFI**, jehož členové se rekrutují z řad renomovaných společností, které mají dlouhodobé zkušenosti s českým prostředím a poskytují služby v oblastech klíčových pro příliv a realizaci zahraničních investic (jedná se například o konzultační, právní, HR, IT a další služby). Hlavním cílem spolupráce CzechInvestu a Sdružení pro zahraniční investice AFI je zajistit, aby vstup zahraničních investorů na český trh byl maximálně usnadněn.

Oba subjekty společně založily projekt „**Partnerství pro podporu přímých zahraničních investic**“, otevřený široké podnikatelské obci, jehož účastníci reprezentují silné a renomované společnosti, které svou účastí v něm podporují poslání a aktivity agentury CzechInvest.

4.3 Organizační struktura CzechInvestu

Agentura CzechInvest založila na začátku roku 2004 síť třinácti regionálních kanceláří ve všech krajských městech. Důvodem jejich vzniku bylo rozšíření nabídky služeb. Regionální kanceláře agentury CzechInvest poskytují informace o službách agentury a možnostech podpory podnikání ze strukturálních fondů EU, pomáhají firmám, které mají zájem realizovat svou investici v daném regionu a spolupracují se zástupci místní správy a samosprávy, školami a dalšími regionálními institucemi při hledání příležitostí rozvoje podnikatelského prostředí regionu.

Obrázek 4: Organizační struktura CzechInvestu

Zdroj: *CzechInvest* [online]. 1994 - 2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <www.czechinvest.cz>.

4.4 Služby agentury CzechInvest

K rozvoji domácích společností a vzniku nových firem přispívá CzechInvest prostřednictvím svých služeb, rozvojových programů a práce na zlepšování podnikatelského prostředí. Zároveň je výhradním příjemcem žádostí o poskytnutí investičních pobídek a jeho úkolem je i získávání přímých zahraničních investic pro ČR.

S cílem maximálně zjednodušit a zpřístupnit poskytování podpory pro malé a střední podnikatele ve zpracovatelském průmyslu má CzechInvest 13 regionálních poboček na úrovni krajů. Pracovníci těchto regionálních kanceláří poskytují informace o strukturálních fondech EU a systému státní podpory, pomáhají při vyplňování žádostí o podporu, tyto žádosti přijímají a dohlédnou také na čerpání finančních prostředků pro jednotlivé projekty.

Mezi základní služby patří:

- informace o možnostech podpory pro malé a střední podnikatele,
- implementace dotačních programů financovaných EU a státem,
- formální poradenství k projektům,
- správa databáze podnikatelských nemovitostí,
- podpora subdodavatelů – správa databáze českých dodavatelských firem,
- pomoc při realizaci investičních projektů,
- zprostředkování státní investiční podpory,
- AfterCare – služby pro zahraniční investory, kteří již působí v České republice, podpora při reinvesticích.

5. Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji

Tato kapitola je zaměřená na situaci přímých zahraničních investic v Pardubickém kraji. V úvodní části je uvedena charakteristika Pardubického kraje, stav průmyslu a konkurenceschopnost regionu. Poslední část mapuje význam a vývoj zahraničních investic pro tento region.

5.1 Charakteristika Pardubického kraje

Pardubický kraj leží ve východní části Čech, s centrem 120 km východně od hlavního města Prahy a spolu s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří region soudržnosti NUTS II Severovýchod. Polohu kraje dále definují sousedící kraje – Středočeský, Královéhradecký, Olomoucký, Jihomoravský a Vysočina. Území kraje se rozkládá na východě České kotliny. Část severovýchodní hranice kraje je zároveň i státní česko – polskou hranicí, východ je ohraničen jižní částí Orlických hor, horským masívem Králického Sněžníku a nejzápadnějšími svahy Hrubého Jeseníku, jih a jihovýchod je lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor, střed a západ kraje je tvořen řekou Labe a úrodnou Polabskou nížinou.

Svou rozlohou 4 519 km² (5,73 % plochy ČR) je Pardubický kraj čtvrtým nejmenším krajem ČR (bez hlavního města Prahy). Z celkové výměry kraje připadá 60,6 % na zemědělskou půdu a lesní pozemky pokrývají 29,4 % kraje.⁵⁰

Počet obyvatel kraje k 31.12. 2004 byl 505 285, což představuje přibližně 5 % celkového počtu obyvatel ČR. Nejlidnatější částí Pardubického kraje je Pardubicko, následují Ústeckoorlicko, Chrudimsko a Svitavsko. Třemi největšími městy Pardubického kraje jsou Pardubice, Chrudim a Svitavy. Správním centrem kraje je statutární město Pardubice, které je současně i největším hospodářským centrem s vysokou koncentrací průmyslu, komerčních a veřejných služeb.

---

⁵⁰Program rozvoje Pardubického kraje [online]. 2006 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?thema=2987>>.

Hospodářský význam kraje určují především průmyslové podniky zaměřené na průmysl elektrotechnický, chemický, textilní, strojírenský, energetiku a stavebnictví.

Celostátní význam Pardubického kraje je zdůrazněn tratí evropského železničního rychlostního koridoru s důležitými křižovatkami Pardubice a Česká Třebová a také splavností horního toku Labe. Významnými energetickými zdroji jsou elektrárny Opatovice a Chvaletice.

Pardubický kraj se svojí ekonomickou, sociální a geografickou charakteristikou příliš neliší od sousedního Královéhradeckého kraje.⁵¹ Celý region lze charakterizovat jako průmyslově – zemědělský.

Pardubický kraj je současně i vysoce zajímavým a atraktivním regionem v oblasti historie, kultury, sportu a společenského dění. Historické a kulturní bohatství kraje je prezentováno velkým počtem zámků, hradů, muzeí, galerií a kulturních akcí; v oblasti sportu vyvíjí činnost regionální sportovní organizace, které zde mají tradici nejen ve vrcholovém sportu, ale také v oblasti sportu pro všechny.⁵²

Pardubický kraj má výrazně zemědělský charakter s vysokým podílem obyvatelstva žijícího na venkově. Průmyslová struktura kraje neprošla v období transformace rozsáhlejšími změnami. Hrubý domácí produkt se v letech 1995–2005 zvýšil o 21,4 %, což představuje až devátou nejvyšší hodnotu, avšak odchylka od průměrné hodnoty za ČR není nijak výrazná. Mezi lety 1995 a 2005 došlo k poklesu podílu Pardubického kraje na tvorbě HDP České republiky ze 4,4 % na 4,1 %. Pardubický kraj dosahoval v roce 2005 úrovně 82 % průměru ČR v HDP na obyvatele (viz graf č. 8, osmá nejvyšší hodnota).⁵³ Vývoj HDP byl spíše podprůměrný, přesto si kraj udržuje poměrně nízkou míru nezaměstnanosti. Pardubicko je také velmi úspěšné v rozvoji ukazatelů inovační výkonnosti, zejména díky významnému podílu high-tech průmyslu, relativně vysoké jsou zde také výdaje na výzkum a vývoj.⁵⁴

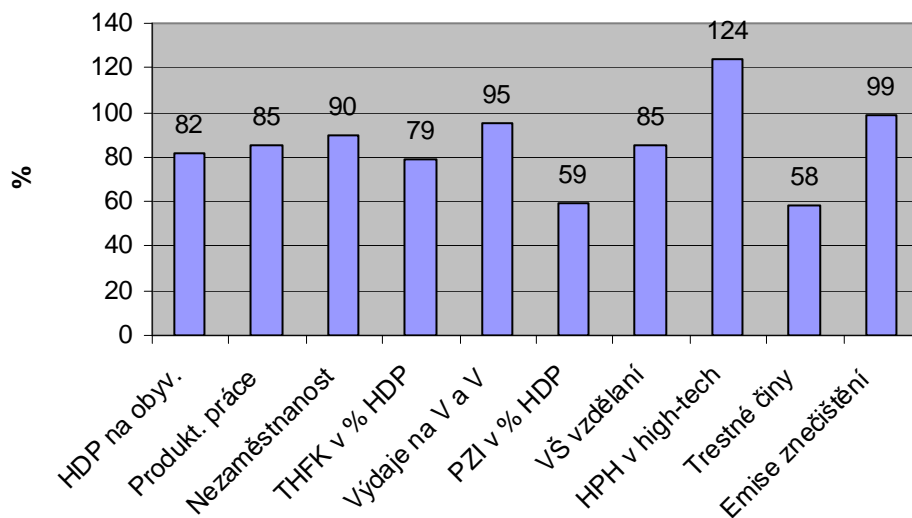
⁵¹ KADERÁBKOVÁ, Anna. *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007*. Praha: Linde, 2007. str. 150.

⁵² *Program rozvoje Pardubického kraje* [online]. 2006 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?thema=2987>>.

⁵³ *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky* [online]. 2007 [cit. 2008-01-02]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_rocenka2007.pdf>.

⁵⁴ KADERÁBKOVÁ, Anna. *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007*. Praha: Linde, 2007. str. 165.

Graf 8: Pozice Pardubického kraje v ČR

Zdroj: *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky* [online]. 2007 [cit. 2008-01-02]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_rocenka2007.pdf>.

Z grafu č. 8 je vidět, že úroveň produktivity práce je na úrovni 85 % průměru ČR, přičemž v tomto případě se jedná o třetí nejslabší pozici mezi kraji. Příčinou je, že přes nepřilíš vysokou hodnotu HDP na obyvatele je míra zaměstnanosti v kraji relativně vysoká. Míra investiční aktivity je stejně jako v hradeckém regionu dosti nízká a podobně lze vidět příčinu v relativně více venkovském charakteru regionu. Podílem tvorby hrubého fixního kapitálu na HDP s 19,7 % dosahoval region v roce 2005 třetí nejnížší hodnoty. O něco lepší výsledek zaznamenal kraj v přílivu přímých zahraničních investic (především do elektrotechnického průmyslu – Foxconn) – jejich stav v poměru k HDP byl v roce 2005 na úrovni 29,8 %, tj. osmá nejvyšší hodnota. Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla v Pardubickém kraji v roce 2006 6,9 %, což byla šestá nejnížší hodnota mezi kraji. Stejného postavení dosáhl kraj také v případě dlouhodobé nezaměstnanosti, která činila 35 %. Příčinu relativně nízké nezaměstnanosti lze vidět v menším rozsahu strukturálních změn v období transformace a v posledních letech také v přílivu přímých zahraničních investic. Avšak vzhledem ke zmíněným odlehlostem některých částí kraje jsou mezi jednotlivými okresy poměrně velké rozdíly – nejnížší registrovaná míra nezaměstnanosti je v okrese Pardubice (4,5 %), nejvyšší na Svitavsku (9,5 %, údaje MPSV za březen 2007). Největšími průmyslovými odvětvími v kraji jsou výroba strojů a přístrojů se 4,8 % a kovodělný průmysl s 3,9 % podílu na tvorbě HPH. Podíl zemědělství a lesnictví byl v roce 2005 5,3 %, což byla čtvrtá nejvyšší hodnota v ČR. Nejvýznamnějšími průmyslovými zaměstnavateli jsou Aliachem s 2,9 tis., AVX (elektronika) s 2,5 tis. a Foxconn (výroba počítačů) s 2,1 tisíci zaměstnanců. Zájem největších investorů se

soustřeďuje do Pardubic a nejbližšího okolí, zatímco okolí Svitav, Moravské Třebové a Ústí nad Orlicí zůstávají stranou zájmu, což má za následek nerovnoměrný hospodářský vývoj regionu. Zásadou nynější koncentrace náročnějších forem průmyslu a přílivu zahraničních investic do krajského města je Pardubický kraj poměrně úspěšný v rozvoji ukazatelů inovační výkonnosti. Ve vytvořené HPH v high-tech průmyslu a službách v přepočtu na obyvatele (102 % průměru ČR) dosahuje třetího nejlepšího postavení mezi kraji a podílem na HDP (16,9 %) dokonce druhého nejlepšího. Rovněž ve výdajích na výzkum a vývoj (1,35 % HDP v roce 2005) je se čtvrtým místem ve velmi dobré pozici. V podílu počtu vysokoškoláků na pracovní síle (12 % v roce 2006) je Pardubický kraj na sedmém místě. Ve většině těchto ukazatelů má region lepší postavení než sousední Královéhradecký kraj, což souvisí s rozvinutější průmyslovou základnou (přestože ekonomická úroveň vyjádřená ukazatelem HDP na obyvatele je zde nižší).⁵⁵

---

⁵⁵ KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007*. Praha : Linde, 2007. str. 150.

Tabulka 9: SWOT analýza Pardubického kraje

Silné stránky	Slabé stránky
Výhodná geografická poloha kraje	Velký počet malých obcí
Silná průmyslová tradice	Úbytek počtu obyvatel
Průmyslové zóny a další rozvojové plochy	Absence dálnic a rychlostních silnic
Nízká úroveň mezd	Nevyhovující technický stav komunikací
Rostoucí úroveň vzdělanosti	Nevyhovující stav infrastruktury na venkově
Železniční koridor	Nedostatek kvalifikované pracovní síly – dělnické profese
Mezinárodní letiště	Nedostatečná inovační aktivita firem
Nízká míra nezaměstnanosti	Nízká výkonnosti zemědělství
Vnější vztahy a partnerství se zahraničními regiony, obcemi a městy	Nízká úroveň příjmů obyvatelstva
	Nízká intenzita bytové výstavby
Příležitosti	Hrozby
Využití vícezdrojového financování rozvoje kraje	Proces stárnutí populace
Růst atraktivity kraje pro investory	Prohlubování monooborové zaměření průmyslové struktury
Spolupráce firem v rámci klastrů	Degradace krajiny
Rozvoj partnerství veřejného a soukromého sektoru	Zhoršování dopravní obslužnosti venkova
Rozšiřování integrovaného dopravního systému	Zánik tradiční a lidové kultury
Splavnění Labe do Pardubic	Zvyšující se počet jedinců ohrožených sociálně patologickými jevy
Využití „brownfields“	

Zdroj: vlastní zpracování

Pardubický kraj představuje pro podnikatele řadu výhod. Je zde několik kvalitně připravených průmyslových zón, nižší mzdy oproti ostatním krajům ČR, což pro investory znamená nižší mzdové náklady a existuje zde dlouholetá průmyslová tradice v mnoha průmyslových odvětvích, především v průmyslu strojírenském, elektrotechnickém, chemickém, textilním, obuvnickém, potravinářském, díky které investor nemá velké problémy najít pracovníky kvalifikované v těchto oborech. Avšak i tak některé podniky narážejí na problém získat kvalitní pracovní sílu, především do dělnických profesí. Tento problém existuje ve většině krajů ČR a je dán především štedrým systémem sociálních dávek a nevhodným systémem vzdělání, ve kterém neexistuje dostatek kvalitních středních škol s odborným zaměřením. Žáci základních škol nejeví o střední odborné školy s technickým zaměřením příliš velký zájem a raději volí střední školy s ekonomickým zaměřením.

Důležitým prvkem při rozhodování investora je i kvalita a četnost dopravního spojení, která není ve všech oblastech Pardubického kraje stejná. Západní oblast kraje, díky dálnici D11 do Hradce Králové, získá pro investory vyšší atraktivitu, zatímco východní část kraje, především Svitavy, je značně odlehlý a těžko dostupný.

5.2 Průmysl Pardubického kraje

Průmyslová struktura Pardubického kraje neprošla v období transformace ve srovnání s ostatními kraji příliš velkými změnami, a tak si udržela důležitou pozici i když klíčová odvětví zaznamenala omezení rozsahu výroby a zaměstnanosti. Rozhodujícími odvětvími zůstávají strojírenský, kovodělný, elektrotechnický a chemický průmysl, nicméně váha chemického průmyslu klesá a v posledních letech se úspěšně rozvíjí také automobilový průmysl (např. Karosa Vysoké Mýto)⁵⁶. Významným impulsem pro rozvoj průmyslu byl také příchod zahraničních investorů.⁵⁷

Na území kraje se nachází velké množství ploch, které jsou určeny pro průmyslové nebo obchodní zóny. V Pardubickém kraji se k 31.12.2004 nacházelo 18 významnějších průmyslových zón v různém stádiu přípravy. Většina z nich však nemá charakter průmyslové zóny v pravém slova smyslu, a to z důvodu chybějící infrastruktury. Průmyslové zóny jsou částečně zasítovány nebo jsou těsně před dokončením.

Většina z nich je určena pro investice do lehkého průmyslu a skladování, některé jsou určeny i pro průmysl středně těžký.

Nejvýznamnější zónou je průmyslová zóna Pardubice (k.ú. Staré Čivice a částečně Lány na Důlku), která je téměř celá obsazena investory. V roce 2001 byla oceněna za „Komplexní připravenost průmyslové zóny“ a v letech 2002 a 2003 získala druhé místo v kategorii „Zóna s největším ekonomickým přínosem“.

Dále jsou v současné době v Pardubickém kraji 4 průmyslové zóny (Pardubice, Chrudim, Moravská Třebová a Svitavy) akreditovány agenturou CzechInvest z „Programu podpory rozvoje průmyslových zón“ v gesci MPO ČR. Tyto 4 průmyslové zóny jsou plně zasítovány a částečně nebo plně obsazeny.⁵⁸

---

⁵⁶ *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky* [online]. 2007 [cit. 2008-01-02]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_rocenka2007.pdf>.

⁵⁷ *Program rozvoje Pardubického kraje* [online]. 2006 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?thema=2987>>.

⁵⁸ *Program rozvoje Pardubického kraje* [online]. 2006 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?thema=2987>>.

Pardubický kraj v poslední době zaznamenává významný zájem zahraničních investorů, kteří využívají zejména nabídek připravených průmyslových zón. Nové průmyslové zóny mohou vznikat především s využitím brownfields, čímž nedojde k dalším záborům kvalitních půd. Při výstavbě nových průmyslových zón dochází k dotčení dosud nezastavěného území včetně záborů zemědělské půdy (tzv. stavby na „zelené louce“ – greenfields). Vznik průmyslových zón může být spojen také s vyšším znečištěním (např. ovzduší, vod), s vyšší dopravní zátěží na komunikacích a případně i s úbytkem přírodních ploch a hodnotných stanovišť.

V Pardubickém kraji se v zastavěném území nachází tzv. „brownfields“. Brownfield je nemovitost (pozemek nebo objekt), která není efektivně využívána, je zanedbaná a případně i kontaminovaná. Obvykle vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční či jiné aktivity a nelze ji efektivně využívat, aniž by proběhla její regenerace. Lokality brownfields lze řešit obnovením jejich původní funkce nebo novým typem využití. V této souvislosti byla v roce 2005 a 2006 zpracována „Vyhledávací studie pro lokalizaci brownfields na území Pardubického kraje“, která měla tyto lokality zmapovat a blíže specifikovat.

Mezi hlavní průmyslové odvětví v Pardubickém kraji patří strojírenství, elektrotechnika a elektronika, textilní, obuvnický a chemický průmysl, zpracování ropy a potravinářský průmysl.

K nejvýznamnějším průmyslovým podnikům s nejvyšším počtem zaměstnanců v kraji (a tedy k nejdůležitějším zaměstnavatelům), jak již bylo zmíněno v kapitole 5.1 Charakteristika Pardubického kraje se řadí společnosti Aliachem a.s., odštěpný závod Synthesia Pardubice (chemický průmysl); AVX CZECH REPUBLIC s.r.o. Lanškroun (elektrotechnický průmysl); FOXCONN CZ, s.r.o. Pardubice (výrobce výpočetní techniky); KAROSA, a.s. Vysoké Mýto (výrobce dopravních prostředků); Rieter CZ, a.s. Ústí nad Orlicí (výroba textilních strojů a subdodavatel pro automobilový průmysl); OEZ, s.r.o. Letohrad (elektrotechnický průmysl); KIEKERT-CS, s.r.o. Pardubice s provozem v Přelouči (elektrotechnika a automobilové komponenty); Panasonic Mobile & Automotive Systems Pardubice (výrobce mobilních telefonů a audiovizuální techniky); Automotive Safety Components International, s. r. o. Jevíčko (subdodavatel pro automobilový průmysl) a Saint-Gobain Vertex, a.s. Litomyšl (sklářství).

Podle statistických údajů byly v Pardubickém kraji v roce 2004 tržby z průmyslové činnosti v podnicích nad 100 zaměstnanců 142 606,391 mil. Kč. Pokud provedeme srovnání s rokem 2003, zaznamenáme nárůst průmyslové výroby zboží (index 2004/2003 – 112 %).

V rámci Pardubického kraje byl v roce 2004 největší meziroční nárůst tržeb zaznamenán v odvětví rafinérského zpracování ropy, ve výrobě základních kovů, hutních a kovodělných výrobků a ve zpracovatelském průmyslu jinde neuvedeném (např. výroba nábytku). Ke snížení tržeb z průmyslové činnosti naopak došlo ve výrobě textilií, textilních a oděvních výrobků a výrobě usní a výrobků z usní.

Průměrná měsíční mzda v průmyslu v roce 2004 (v podnicích se 100 a více zaměstnanci) v Pardubickém kraji stoupla o 7,4 % (index 2004/2003) a dosáhla výše 16 067 Kč a v roce 2003 dosáhla 14 966 Kč a stoupla tak o 8,8 % (index 2003/2002).

V roce 2004 působilo v Pardubickém kraji 138 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Průměrný evidenční počet zaměstnanců, které zaměstnávají průmyslové podniky s více než 100 zaměstnanci se sídlem v kraji, se zvýšil v letech 2000 – 2004 téměř o 6 000, tj. o 13,8 %. Růst počtu zaměstnanců se týkal zejména odvětví výroby elektrických a optických přístrojů a zařízení. Na celkovém zvýšení zaměstnanosti v uvedeném odvětví se podílel především výrobce výpočetní techniky FOXCONN CZ Pardubice, ale také výrobce mobilních telefonů a audiovizuální techniky Panasonic Mobile & Automotive Systems Pardubice. V současnosti je ze všech odvětví průmyslu v kraji zaměstnáno nejvíce osob právě v oblasti elektroniky a elektrotechniky, ve kterém má kraj dlouholetou tradici.

K průmyslovým odvětvím s vysokou zaměstnaností v kraji patří výroba strojů a zařízení reprezentovaná například firmou Rieter CZ, a.s. Ústí nad Orlicí (výroba textilních strojů) či firmou ETA, a.s. Hlinsko (výroba elektrických přístrojů pro domácnost). Významným odvětvím s dlouholetou tradicí je též výroba dopravních prostředků. K nejvýznamnějším výrobcům dopravních prostředků v kraji patří KAROSA, a.s. Vysoké Mýto, která je rovněž důležitým vývozcem. Významným subdodavatelem automobilového průmyslu je ASCI Jevíčko.

Pokles počtu zaměstnanců pokračoval v textilním a oděvním průmyslu. Řada firem působících v tomto oboru ztratila trhy v souvislosti s expanzí výrobců z východní Asie,

zejména z Číny. Odbyt mají především speciální výrobky v oblasti technických tkanin (Svitap J. H. J., s. r. o.). Zaměstnanost se výrazně snižovala i v podnicích zabývajících se kožedělnou výrobou. Pomalejší snižování počtu zaměstnanců bylo v Pardubickém kraji zaznamenáno u potravinářských podniků. Podílem na zaměstnanosti bylo toto odvětví předstiženo výrobou dopravních prostředků. Snižování počtu zaměstnanců při výrobě ostatních minerálních nekovových výrobků je částečně kompenzováno rostoucí produktivitou práce.

U velkých firem Pardubického kraje, s počtem zaměstnanců nad 600 osob, došlo v průběhu několika let k výrazným změnám. Ty byly zapříčiněny např. restrukturalizací stávajících podniků, podnikovými fúzeми nebo příchodem nových firem do Pardubického kraje. Nejvíce firem zaměstnávajících 600 a více pracovníků v letech 2003 a 2004 bylo na Ústeckoorlicku a Pardubicku, nejméně na Svitavsku a Chrudimsku. Podle registru ekonomických subjektů bylo v kraji k 31.12. 2004 celkem 37 ekonomických subjektů s více než 500 zaměstnanci (včetně nepodnikové sféry).

Průmysl, který zaujímá významné postavení v Pardubickém kraji, překonává různá omezení, např.:

- nedostatek kvalifikované pracovní síly, především v dělnických profesích a v technických oborech (např. strojírenství);
- stále nedostatečnou dopravní infrastrukturu a její napojení na evropské sítě;
- produkční kapacity převážné většiny odvětví jsou výrazně vyšší než objem realizovatelného exportu a možnosti vnitřního trhu;
- omezené možnosti získávání úvěrů (zjm. pro MSP) prohlubují zastaralost technologií a udržují nízkou úroveň produktivity práce.

Tato omezení lze řešit zvýšením poptávky po domácí produkci, dosažením vysoké a udržitelné dynamiky růstu výkonnosti průmyslu na HDP při zvyšující se konkurenceschopnosti jeho produkce, podporou inovací v rámci MSP aj.⁵⁹

---

⁵⁹ *Program rozvoje Pardubického kraje* [online]. 2006 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?thema=2987>>.

5.3 Konkurenceschopnost Pardubického kraje

V Pardubickém kraji proběhl průzkum prostředí pro spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje (V a V) v roce 2006 mezi 142 významnými podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli. Průzkum byl realizován v rámci společného výzkumného projektu ve spolupráci s fakultou Ekonomicko-správní Univerzity Pardubice. Důraz byl kladen na inovace, výzkum a vývoj a potenciál klastrování v daném oboru podnikání. Účelem průzkumu bylo získat jiným způsobem obtížně dostupné základní údaje o podnicích kraje (vývoj zaměstnanosti vč. vzdělanostní struktury, exportní orientace, produktivita, apod.); poznat názory, problémy a plány rozvoje těch, kteří investují do nových technologií a VaV a vytvářejí pracovní příležitosti pro obyvatele kraje a zmapovat úroveň znalostní ekonomiky v podnicích Pardubického kraje.

Nyní bych ráda uvedla některé výsledky výzkumu, který je uveden v práci Anny Kadeřábkové v Ročence konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007.⁶⁰

Ekonomika Pardubického kraje (dle demografie podniků účastnících se průzkumu) se jeví jako relativně dobře diverzifikovaná a zahrnuje firmy tradiční i nové, českých i zahraničních vlastníků, v průmyslu, stavebnictví i ve službách. Nejsilnější postavení ve skupině průmyslových podniků ve vzorku má strojírenství a výroba komponent pro automobilový průmysl, v kraji je významně zastoupen také průmysl elektronický a elektrotechnický, chemický, petrochemický, nábytkářský, textilní a potravinářský.⁶¹

Prakticky všechny podniky hledí do budoucnosti s optimismem a očekávají nárůst tržeb, plánují nové investice a stabilitu nebo mírný nárůst v počtu zaměstnanců. Podíl nově vzniklých podniků po roce 1990 je v daném vzorku téměř 85 %, na druhou stranu vznik některých podniků chemického a textilního průmyslu sahá až do počátku 20. století. Rovnoměrný je i podíl jednotlivých druhů vlastnictví, zhruba kolem 40 % firem vlastní české fyzické osoby, 17 % české právnické osoby, 41 % pak zahraniční vlastníci. Tento podíl je dnes na české poměry nadprůměrný a svědčí o schopnostech kraje přilákat zahraniční investory.

---

⁶⁰ KADEŘÁBKOVÁ, Anna. Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007. Praha: Linde, 2007.

⁶¹ *Bulletin CES 16/2007* [online]. 2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_bulletin1607.pdf>.

Na prvním místě mezi faktory negativně působícími na současný a další rozvoj firem⁶² je zahraniční konkurence (42 % dotazovaných, přičemž exportéři 59 % a investující 55 %) – to ukazuje na velkou vazbu místní ekonomiky na zahraniční trhy. Na druhém místě je už cena materiálu (39 %, nejvíce 59 % u exportérů a 57 % u firem, které hodlají investovat, zatímco zahraniční a VaV podniky hlásí pouze 36 %), která naopak naznačuje, že podniky se často snaží prosadit nízkou cenou.

Situaci na trhu (ekonomickou situaci ČR) považuje za bariéru dalšího rozvoje 36 % firem (43 % pardubické firmy, 19 % zahraniční podniky) – tento faktor postupně ztrácí svůj význam od poloviny 90. let, kdy jej uvádělo přes 80 % podniků. Na čtvrtém místě je dostupnost kvalifikovaných pracovníků s 35 % odpovědí. I v souvislosti s odpověďmi na další otázky se ukazuje, že 8–16% nezaměstnanost (v některých regionech) sama o sobě není zárukou dostatečné nabídky pracovníků.

S určitým odstupem jsou na pátém místě společně náklady na pracovní sílu a energetické náklady s 27 % odpovědí, ovšem opět různě zastoupeny v jednotlivých kategoriích podniků – pro investující a VaV podniky představují mzdové náklady problém ve více než třetině případů. Náklady na energie nejčastěji (36 %) zmiňují rovněž investující podniky, nejméně pak zahraniční podniky (14 %). Opět jde o nákladové faktory, které nejčastěji uvádějí podniky prosazující se nižší cenou svých výrobků nebo v ostré konkurenci asijských ekonomik. Proto není překvapující, že problematika vysokých mzdových nákladů není zmiňována podniky, které platí absolutně nejvyšší mzdy.⁶³

Domácí konkurence společně s legislativními omezeními (šedá ekonomika, vymahatelnost práva, neplacení faktur) je uváděna nejčastěji (24 %, resp. 34 %) jako bariéra rozvoje. Pardubické podniky označily také nejčastěji za bariéru rozvoje zastaralé technické vybavení (18 %) a dostupnost finančních prostředků (24 %).⁶⁴

---

⁶² viz Tabulka č. 10: Překážky rozvoje podnikání.

⁶³ KADEŘÁBKOVÁ, Anna. Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007. Praha: Linde, 2007. str. 158 – 160.

⁶⁴ *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky* [online]. 2007 [cit. 2008-01-02]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_rocenka2007.pdf>.

Tabulka 10: Překážky rozvoje podnikání (% firem)

Překážky rozvoje	Podíl v %
Zahraniční konkurence	42
Cena materiálu	39
Situace na trhu	36
Dostupnost kvalifikovaných pracovníků	35
Náklady na pracovní sílu	27
Energetické náklady	27
Domácí konkurence	24
Legislativní omezení	22
Zastaralé stroje	14
Dostupnost financí	13
Nedostatečné prostory	11

Zdroj: KADERÁBKOVÁ, Anna. *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007*. Praha: Linde, 2007. str. 159.

Ekonomika Pardubického kraje jako celek je velmi významně exportně orientovaná, dominantní (65 %) je orientace na západní Evropu, kam míří dokonce více než 80 % zboží a služeb pardubických firem stejně jako podniků zahraničních majitelů (na trh v ČR míří 22 % firem, do Pardubického kraje 4 % a do východní Evropy 7 %). Tyto pozitivní údaje však musí být vnímány v celém kontextu, spolu s exportem roste i závislost místní ekonomiky na možných recesích ekonomiky globální. Naopak podniky s vlastní VaV základnou exportují do zahraničí přibližně polovinu své produkce, druhá míří na domácí trh, především mimo Pardubický kraj.

Místním výrobcům se dosud nepodařilo nalézt dostatek místních dodavatelů přírodních zdrojů a subdodavatelů a spolu s vývozem tak rostou i dovozy, takže peníze přicházející do regionu v něm nezůstávají v žádoucí míře. Poměrně vysoká závislost zahraničních výrobců na dovozu by měla být výzvou pro domácí subdodavatele.⁶⁵

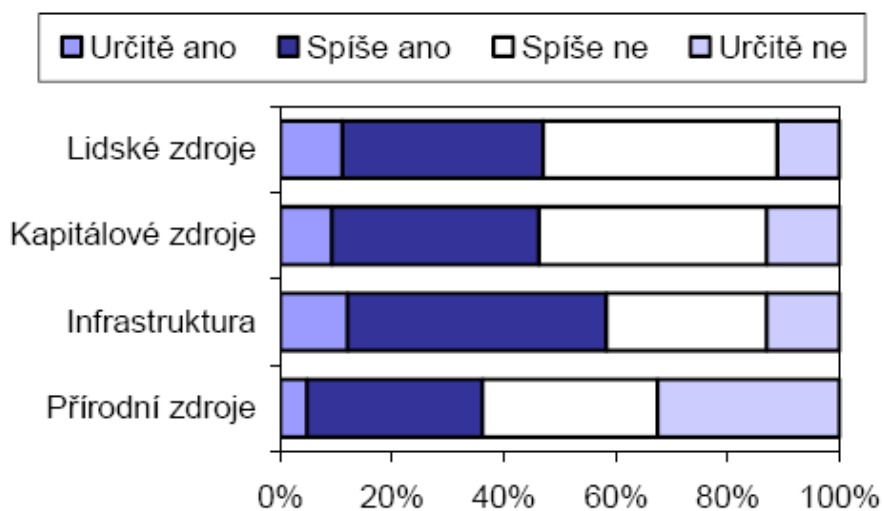
Při zjišťování potenciálu spolupráce (klastrování) v daných oborech byla při hodnocení přítomnosti specializovaných vstupů nejvýše hodnocena infrastruktura (fyzická,

⁶⁵ *Bulletin CES 16/2007* [online]. 2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_bulletin1607.pdf>.

administrativní, informační, vědeckotechnologická) s téměř 60 % odpovědí určitě ano a spíše ano. Ovšem je zde patrná koncentrace spokojenosti s infrastrukturou do centra kraje. Zde dosahuje spokojenost 90 %, což znamená, že na jiných místech kraje negativní odpovědi převažují. Významnou subjektivně vnímanou podmínku průzkum neodhalil.

Lidské zdroje jsou považovány za dostatečně dostupné v méně než 50 % podniků. Nejlepší výsledky jsou opět v Pardubicích (55% spokojenost) a u zahraničních firem (53%). Zajímavý je pohled na jednotlivá odvětví průmyslu – více než 60 % odpovědí určitě ano a spíše ano nacházíme v chemickém a strojírenském průmyslu a ve stavebnictví, naopak nejhorší hodnocení obdržela kovovýroba a slévárství (20 % spokojených) a překvapivě i tradiční textil a elektrotechnika (40 %), i když u každého z nich je důvod jiný – zaměstnanci z textilu přirozeně ubývají (odcházejí do důchodu), zatímco v elektrotechnickém průmyslu je velká poptávka.⁶⁶

Graf 9: Dostupnost specializovaných vstupů (% firem)

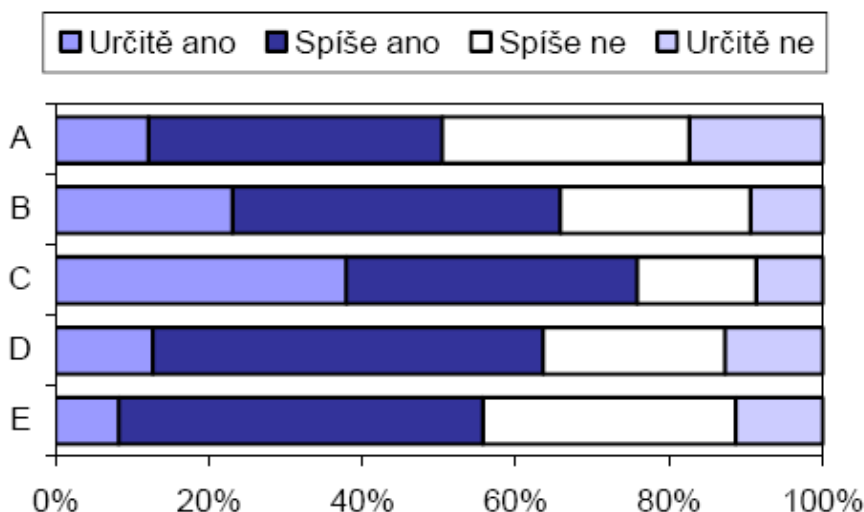
Zdroj: *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky* [online]. 2007 [cit. 2008-01-02]. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_rocenka2007.pdf>.

Kapitálové zdroje hodnotí jako dostatečné 45 % podniků – opět nadpoloviční spokojenost je v Pardubicích a také u firem s VaV – zde hraje roli tradice a ukotvení těchto firem. Není překvapením, že přírodní zdroje nepovažují firmy v kraji za důležité s výjimkou několika výrobců stavebních hmot, potravinářských a chemických podniků.

⁶⁶ viz Graf. č. 9: Dostupnost specializovaných vstupů.

Graf č. 10 ukazuje vztah ke třem dalším faktorům, kde za relativně nejlepší je možno považovat podmínky poptávky – tedy to, že firmy dodávají pro náročné koncové zákazníky, světové lídry ve svém oboru. S tímto tvrzením souhlasí 75 % všech firem, opět nejvíce (přes 80 %) v chemickém a strojírenském průmyslu, v elektrotechnickém pak 77 %, nejméně v potravinářství a výrobě nábytku (kolem 50 %).

Graf 10: Firemní strategie, faktory poptávky, podpůrná odvětví (% firem)

Zdroj: KADERÁBKOVÁ, Anna. *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007*. Praha: Linde, 2007. str. 159.⁶⁷

Pozitivní a podněcující podnikatelské klima, firemní strategii zaměřenou na inovace, můžeme nejčastěji najít v chemickém průmyslu (80 % pozitivních odpovědí), dále pak ve službách (87,5 % na menším vzorku) a ve stavebnictví a výrobě stavebních hmot. Elektrotechnický průmysl je pak v rámci průzkumu průměrný s 66% mírou souhlasu s tímto tvrzením. Jenom o něco méně než 65 % firem souhlasí s tvrzením, že v kraji existují schopní dodavatelé a firmy v návazných odvětvích. Nejlépe z tohoto hodnocení vychází strojírenství a kovo zpracující průmysl s více než 80% podporou, následuje elektrotechnický (75 %) a chemický (70 %) průmysl.

⁶⁷ Poznámka: A – Firmy mají agresivní, na inovacích založenou konkurenční strategii (silná rivalita), B – Podnikatelské klima vede k trvalým investicím a kontinuální snaze zlepšovat a inovovat, C – Firmy dodávají pro náročné zákazníky, D – V kraji fungují přizpůsobiví místní subdodavatelé a firmy v navazujících odvětvích, E – Vztahy firem lze charakterizovat spíše jako kooperační/ multilaterální než jako izolované.

Klíčová průmyslová odvětví kraje dávají v této odpovědi velmi pozitivní obraz o schopnostech místních malých a středních podniků zapojit se do daných hodnotových řetězců. Pozitivní je i fakt, že více než 75 % zahraničních podniků s tímto tvrzením souhlasí – v řadě případů v jiných městech nedošlo k takovému provázání nově přichozích investorů a existujících místních firem. Problematické z pohledu potenciálu vytvoření klastru zůstávají pouze vztahy mezi firmami, které jsou častěji hodnoceny jako izolované než jako kooperační. Nejlépe se hodnotí kovo zpracující (75 %) a strojírenský průmysl (68 %), v menším vzorku i služby (75 %), naopak chemický průmysl udává pouze 40% a elektrotechnický 33% souhlas.

Po sečtení hodnocení všech charakteristik má nejbližší ke plnění podmínek vzniku (existence) klastru chemický průmysl následován strojírenstvím. Ve vztazích firem ovšem existují bariéry, firmy působí izolovaně a nespolupracují. V chemickém průmyslu je tedy v kraji nevyužitý potenciál spolupráce. Elektrotechnický průmysl je sice velmi rozvinutý a táhne např. exportní orientaci místní ekonomiky, ale firmy působí spíše izolovaně, mají problémy s lidskými zdroji a nemají takové zastoupení výzkumu a vývoje – a koneckonců jim chybí i silná tradiční vysoká škola v oboru.

Od veřejné správy podniky neočekávají aktivní roli při organizaci a zřizování klastru, nicméně uvítají, pokud následně do již vytvořeného klastru vstoupí jako rovnoprávný člen. S těmito názory, které signalizují obecnou nedůvěru k veřejným sektorem organizovaným akcím typu klastrování pro soukromý sektor, jsme se setkali napříč pohovory v podnicích.

Velmi příznivé jsou informace o nově plánovaných investicích. Investovat do rozšíření výroby a modernizace technologií se chystalo více než polovina všech podniků a to v roce 2006 i 2007, dalších 26 % firem tuto možnost zvažuje. Celková investiční aktivita přes 1,3 miliardy korun však ve srovnání s obratem zkoumaných firem není příliš vysoká (1,5 %), v přepočtu na jednoho zaměstnance dosahuje cca 50 tisíc korun.

Podniky dále uvedly, že tyto investice vytvoří téměř 1600 nových pracovních míst (téměř 40 % jich připadá na Pardubice – především novou průmyslovou zónu), přestože jsou většinou zaměřené na zvýšení efektivity a kvality výroby, což je naopak vyšší relativní podíl (cca 6 % celkového počtu zaměstnanců) než v jiných průzkumech.

Pozitivní údaje byly zjištěny u potenciálu výzkumu a vývoje ve zkoumaných firmách. Více než 34 % podniků (nejčastěji v tradičních oborech – strojírenství, elektronický a elektrotechnický průmysl) má vlastní oddělení výzkumu a vývoje, která se podílejí na vývoji nových výrobků a technologií, a dalších téměř 10 % podniků se je chystá vytvořit. Více než 16 % podniků odpovědělo, že služby VaV nakupují u jiných institucí, nejvíce u místních výzkumných ústavů a VŠ. Mezi dalšími institucemi, se kterými podniky v oblasti VaV spolupracují, byl nejčastěji uváděn CzechInvest, CzechTrade, podnikatelské svazy a sdružení, dodavatelé a odběratelé. Přibližně polovina těchto firem má také vlastní oddělení VaV (především v chemickém a textilním průmyslu).

Celkově v odděleních VaV pracuje pouze 714 pracovníků, což představuje 2,73% podíl na celkovém počtu zaměstnanců všech firem. Ze všech dotazovaných podniků uvedly pouze tři, že mají vlastní výzkum, v těchto podnicích ovšem pracuje skoro polovina všech zaměstnanců oddělení VaV. Další firmy se zabývají buď inovacemi stávajících výrobků nebo přizpůsobením výrobků specifickým podmínkám různých trhů

Třicet devět VaV podniků je kromě nejvyššího tempa růstu podílů vysokoškoláků a středoškoláků v čele i v jiných statistikách, především se jedná o nová pracovní místa spojená s investicemi v následujících 2–3 letech. Z celkového počtu 1600 jich 1200 připadá na VaV podniky, čímž se zvýší jejich zaměstnanost o 10,5 p.b. VaV podniky také nejaktivněji participují na dotačních titulech. Více než 82 % podniků se uchází, je připraveno nebo zvažuje ucházet se o spolufinancování projektů ze Strukturálních fondů EU, případně dotací od státu/kraje. Na druhé straně musíme uvést, že VaV podniky mají nejnižší prodej na zaměstnance (2 mil. Kč) a nižší export (pouze 56 % hodnoty produkce míří do zahraničí) než jiné podniky v průzkumu.

Inovační aktivity jsou podle vlastního vyjádření pro všechny podniky velmi významné, nejčastěji (z 56 %) kvůli zlepšení kvality výrobků nebo služeb, dále pro rozšíření sortimentu výrobků (37 %) a pro rozšíření trhu nebo zvýšení tržního podílu (35 %). Firmy s odděleními VaV přikládají těmto třem tvrzením ještě větší význam, naopak snížení nákladů práce na jednotku produkce (tedy zvýšení produktivity práce) je pro ně méně důležité. 53 % pardubických firem klade důraz na rozšíření trhu, 34 % exportujících a 31 % zahraničních firem spojuje inovační aktivity se snížením materiálové a energetické náročnosti a pro 38 %

investujících firem mají inovační aktivity význam pro rozšíření výrobní kapacity. Na druhé straně spektra je zlepšení vlivu na životní prostředí a splnění regulačních opatření.

Tabulka 11: Omezení inovačních aktivit (% firem)

Příčiny omezení	Všechny firmy	Firmy s V a V
Příliš vysoké náklady	49	62
Nedostatek finančních zdrojů	37	54
Nedostatek kvalifikovaných pracovníků	25	33
Nadměrná ekonomická rizika	22	23
Nedostatečně pružné regulace a normy	7	8
Malý zájem zákazníků o nové produkty	6	5
Nedostatek informací trzích	4	8
Nedostatek informací o technologii	3	3
Nepružnost podnikové organizační struktury	2	0

Zdroj: KADERÁBKOVÁ, Anna. *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007*. Praha: Linde, 2007. str. 160.

Současně je důležité znát důvody, které podnikům brání více inovovat⁶⁸ – na prvním místě jsou to vysoké náklady a nedostatek finančních zdrojů. Následuje nedostatek kvalifikovaných pracovníků, kteří jsou schopni inovovat, a nadměrná ekonomická rizika. Velkou aktivitu lze pozorovat ve vztahu ke Strukturálním fondům EU, kde 36 % všech podniků připravuje projekty a dalších 36 % o této možnosti uvažuje, nejčastěji v oblasti výzkumu a vývoje, nákupu technologií a vzdělávání.

⁶⁸ viz Tabulka č. 11: Omezení inovačních aktivit.

5.4 Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji

V posledních letech má o Pardubický kraj vedle tuzemských investorů zájem i řada investorů ze zahraničí. V Pardubickém kraji v roce 2004 již aktivně působilo 45 významných zahraničních společností, např. AVX Limited (USA, Velká Británie, Japonsko), Matsushita Communication Industrial Co., Ltd (Japonsko), Rieter Holding Limited (Švýcarsko), Saint-Gobain Vertex (Francie), Foxconn Holdings B.V. (Tchaj-wan, Nizozemí), Kiekert GmbH & Co. KG (Německo), Toyota Machine Works (Japonsko), MeadWestwaco Corporation (USA) a mnoho dalších.

Přímá zahraniční investice (dále PZI) odráží záměr zahraničních investorů získat trvalou účast v domácím subjektu, což předpokládá dlouhodobý vztah a podstatný vliv na řízení podniku (min. 10% podíl). Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující transakce. Součástí přímé zahraniční investice je kromě podílu na základním kapitálu také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zahrnující úvěrové vztahy s přímým investorem.

Vývoj přímých zahraničních investic v ČR a v Pardubickém kraji zobrazuje tabulka č. 12. Přímé zahraniční investice se evidují na stavových účtech a představují kumulaci dosavadních investic od roku 1993. K 31.12. 2005 dosáhl v Pardubickém kraji objem PZI celkem 36 014 mil. Kč⁶⁹, z toho tvořil 61% základní kapitál, 27% reinvestovaný zisk a 12% ostatní kapitál. Objem PZI v Pardubickém kraji v roce 2005 představoval 2,41% objemu PZI v ČR. Podíl kraje na PZI byl nejvyšší ze sousedních krajů (s výjimkou Středočeského kraje) a také v NUTS II Severovýchod.

---

⁶⁹ viz Tabulka č. 12: Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji a v České republice v letech 2000 – 2005 (v CZK).

Tabulka 12: Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji a v České republice v letech 2000 – 2005 (v CZK)

Rok	Území	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem	Podíl v %
2000	Česká republika	641 391 639	60 826 219	116 193 800	818 411 658	100
	Pardubický kraj	14 997 609	5 717 265	1 695 919	22 410 793	2,74
2001	Česká republika	706 409 950	131 127 297	144 797 708	982 334 954	100
	Pardubický kraj	19 380 133	5 901 228	2 496 524	27 777 885	2,83
2002	Česká republika	798 060 765	215 042 106	152 426 222	1 165 529 093	100
	Pardubický kraj	19 331 683	6 739 625	743 687	26 814 995	2,3
2003	Česká republika	767 018 343	242 373 516	152 391 812	1 161 783 672	100
	Pardubický kraj	23 082 369	13 256 455	3 386 564	39 725 388	3,41
2004	Česká republika	800 580 315	321 561 952	158 752 502	1 280 594 768	100
	Pardubický kraj	19 837 035	11 119 150	3 743 128	34 699 313	2,71
2005	Česká republika	908 842 516	407 259 254	175 462 217	1 491 563 987	100
	Pardubický kraj	20 649 607	10 661 914	4 702 895	36 014 416	2,41

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>, vl. zpracování.

V rámci Pardubického kraje se do konce roku 2003 proinvestovalo nejvíce v okresech Pardubice a Svitavy, podíl každého z těchto okresů na PZI v kraji je zhruba třetinový. Podíl okresu Chrudim byl pouze 4,8 % PZI. Objem základního kapitálu na území kraje byl 39% v okrese Pardubice, cca 27% v okresech Svitavy a Ústí nad Orlicí a 6% v okrese Chrudim. Územní struktura reinvestovaného zisku byla obdobná jako u celkového kapitálu (okres Pardubice 41 %, okres Svitavy 35% a okres Ústí nad Orlicí 18%).

V Pardubickém kraji se do konce roku 2005 proinvestovalo nejvíce v okresech Pardubice a Ústí nad Orlicí.⁷⁰

⁷⁰ viz Tabulka č. 12: Stav přímých zahraničních investic v Pardubickém kraji k 31. 12. 2005.

Tabulka 13: Stav přímých zahraničních investic v Pardubickém kraji k 31. 12. 2005

Investice v tis. CZK	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem	Podíl v %
Chrudim	1 158 838	967 650	826 336	2 952 824	8,20
Pardubice	8 451 669	3 524 090	509 202	12 484 961	34,67
Svitavy	4 630 287	2 205 733	2 283 763	9 119 783	25,32
Ústí nad Orlicí	6 408 813	3 964 441	1 083 594	11 456 848	31,81
Celkem	20 649 607	10 661 914	4 702 895	36 014 416	100

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>, vl. zpracování.

5.4.1 Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji zprostředkované Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest

CzechInvest se během své existence podílel na více než 771 investičních projektech v celkové hodnotě 542 miliard korun. Díky těmto investicím by mělo postupně vzniknout přes 153 tisíc přímých pracovních míst. V oblasti průmyslu u nás nejčastěji investují firmy z Německa (20 %), z České republiky (17 %). Kromě tradičních sektorů, jako jsou automobilový, strojírenský, chemický a elektrotechnický průmysl, se stále častěji objevují investice do inovací a moderních odvětví (mikroelektronika, přesné strojírenství).

Následující tabulka ukazuje stav PZI k 31. 12. 2007, které realizovala agentura Czechinvest. V Pardubickém kraji do konce roku 2007 se realizovalo celkem 41 projektů za 30 376 mil CZK a tím se vytvořilo 11 647 pracovních míst. Následující grafy tuto skutečnost zobrazují v procentech.

Nejvyšší investice, která byla zprostředkována agenturou CzechInvest v Pardubickém kraji byla v roce 2000 ve výši 8 425 mil. CZK, což představuje 235,19 mil. USD investor: Matsushita Electric Industrial Co., země původu: Japonsko, česká právnická osoba: Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o. v sektoru elektrotechnickém, vytvořila 1182 pracovních míst.⁷¹ Další významnou zahraniční investicí v Pardubickém kraji, kterou zprostředkovala agentura CzechInvest je FOXCONN CZ, s. r. o., která vytvořila 1930 pracovních míst. Tato investice byla ve výši 2 840 mil. CZK v roce 2000.⁷²

Tabulka 14: Projekty agentury Czechinvest (od roku 1993) k 31. 12. 2007

Region	Počet projektů	Výše investice (mil.CZK)	Výše investice (mil. USD)	Pracovní místa
Hl. m. Praha	49	20 350	680	11 995
Jihočeský kraj	29	18 412	696	6 090
Jihomoravský kraj	155	50 531	2 045	22 948
Karlovarský kraj	20	10 062	394	2 872
Kraj Vysočina	36	33 479	1 122	8 258
Královéhradecký kraj	40	28 664	1 084	10 727
Liberecký kraj	33	24 758	823	5 391
Moravskoslezský kraj	123	87 477	3 444	22 221
Olomoucký kraj	62	30 150	1 060	11 459
Pardubický kraj	41	30 376	1 061	11 647
Plzeňský kraj	62	27 818	1 027	10 909
Středočeský kraj	117	125 114	4 090	31 152
Ústecký kraj	161	110 549	4 013	28 122
Zlínský kraj	35	18 959	680	3 970
Celkem	963	616 700	22 221	187 760

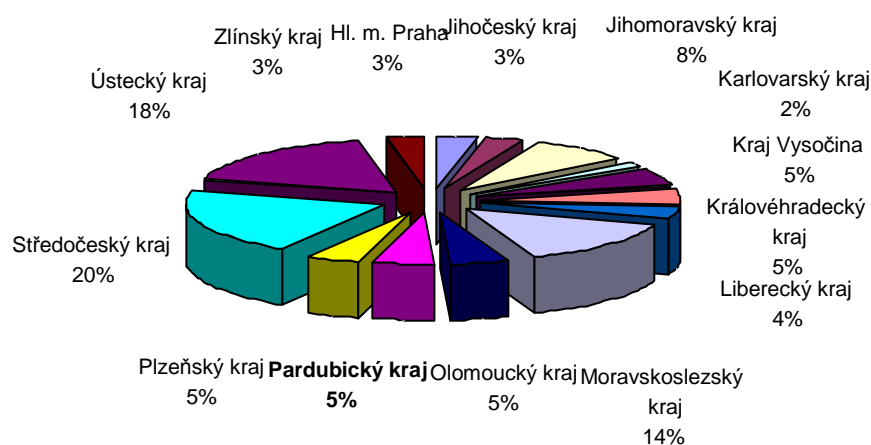
Zdroj: *Investiční projekty agentury CzechInvest* [online]. 1994 - 2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/rozhodnute-projekty-cz-62-cz.xls>>.

⁷¹ *Investiční projekty agentury CzechInvest* [online]. 1994-2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/rozhodnute-projekty-cz-62-cz.xls>>.

⁷² *Investiční projekty agentury CzechInvest* [online]. 1994 - 2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/rozhodnute-projekty-cz-62-cz.xls>>.

Tabulka rozhodnutých projektů agentury CzechInvest informuje o projektech z oblasti zpracovatelského průmyslu, technologických center a strategických služeb, s jejichž zveřejněním investor souhlasil, případně byly projektu uděleny investiční pobídky. Součástí uvedeného přehledu nejsou investice nevýrobního charakteru či privatizační projekty, a nelze jej tedy považovat za informaci o celkovém přílivu přímých zahraničních investic do České republiky (tyto souhrnné údaje poskytuje ČNB).⁷³

Graf 11: Výše investice agentury CzechInvest podle krajů (mil. CZK)

Zdroj: *Investiční projekty agentury CzechInvest* [online]. 1994-2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/rozhodnute-projekty-cz-62-cz.xls>>.

Graf č. 11 graficky zobrazuje jakou část investic zaujímá Pardubický kraj (5 %), kterou zprostředkovala agentura CzechInvest, ČNB uvádí podíl přímých zahraničních investic Pardubického kraje něco kolem 3 %, což je cca 30 % na HDP.⁷⁴

⁷³ Česká národní banka [online]. 2003-2008. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz>.

⁷⁴ viz Tabulka č. 7: Stav přímých zahraničních investic v % HDP

ZÁVĚR

Zahraniční kapitál představuje velmi důležitý faktor v procesu transformace centrálně plánované ekonomiky směrem k tržnímu hospodářství. Doplnuje domácí úspory, které jsou nedostatečné a pomáhá zaostalým podnikům, aby byly schopny konkurovat silným zahraničním společnostem. Zahraniční investice přinášejí do ekonomiky nejen kapitál, ale také i nové technologie, know-how, manažerské dovednosti aj.

V důsledku přílivu přímých zahraničních investic se zvýšilo konkurenční prostředí pro domácí podniky, proto zde existuje reálná hrozba duální ekonomiky, to znamená, že podniky pod zahraniční kontrolou v naší ekonomice prosperují, ale některé domácí podniky jsou před úpadkem.

Česká republika je pro zahraniční investory velmi atraktivní, díky nenasycenosti trhů, levné a kvalifikované pracovní síle, relativně dobré infrastruktuře. Dalšími důležitými aspekty pro zahraniční investory je geografická poloha, vývoj ekonomiky, právní systém a hlavně vstup země do Evropské unie.

Vývoj přílivu přímých zahraničních investic do České republiky je v souladu s vývojem zemí střední a východní Evropy, což dokazuje, že příliv přímých zahraničních investic je závislý na globální investiční aktivitě. Největším investorem se v České republice stalo Nizozemí, které svou pozici získalo díky japonským společnostem, jež ve skutečnosti stály za některými investičními akcemi z Nizozemí.

Ačkoliv příliv zahraničních investic neustále roste, celková nezaměstnanost v ČR ve zkoumaném období výrazně neklesala a to nejen v celorepublikovém měřítku, ale i v jednotlivých krajích. Nesporné je, že investice produkují nové pracovní příležitosti, otázkou zůstává, v jaké míře a za jakou cenu. Jsou známy případy, kdy zahraniční investice přinese nabídku pracovních míst, ale zároveň svým působením jiné pracovní příležitosti v oboru likviduje (např. zahraniční obchodní řetězce likvidují domácí provozovny).

Investiční pobídky nejsou tím nejdůležitějším kritériem pro rozhodování o umístění investice, ale stále mají za úkol přilákat zahraniční investory. Za situace, kdy všechny země Evropy

poskytují investiční pobídky, řešením by bylo pouze, kdyby se vzájemně dohodly na omezení nebo úplném zrušení investičních pobídek. Poskytují-li pobídky všechny země, jejich efekt poněkud mizí a to, co zůstává, je deformace trhu a narušení konkurence. Investice by měly spíše směřovat do odvětví s vysokou přidanou hodnotou, proto je nutné zvýšit podíl investic do rozvoje lidského kapitálu, dále by měly nabízet větší spolupráci na podnikových projektech s českými univerzitami a vědeckými institucemi.

České podniky prostřednictvím zahraničních investic se musí snažit zvýšit konkurenceschopnost země. Aby tohoto cíle dosáhly je nutné odstranit slabé stránky, které tyto podniky v rozvoji neustále omezují. Jedná se převážně o nedostatečné marketingové a manažerské dovednosti, nedostatečné strategické plánování a bohužel též o jazykové bariéry. Vyšší kvalifikace zaměstnanců je předpokladem růstu produktivity práce, zvýšení kvality výrobků a poskytovaných služeb a umožňuje podniku flexibilně reagovat na probíhající změny.

Česká ekonomika by se měla více orientovat na vývoj a inovaci a ne na pouhou výrobu, montáž jinde vynalezených součástí jako doposud, protože jen vývoj a inovace může pozvednout naši konkurenceschopnost a tím i životní úroveň obyvatelů.

Pardubický kraj patří v lákání zahraničních investorů mezi úspěšné kraje České republiky. Investoři zde najdou velmi příznivé podnikatelské prostředí, a to zejména v okresech Pardubice a Ústí nad Orlicí. Je zde několik kvalitně připravených průmyslových zón, nižší mzdy oproti ostatním krajům České republiky, což pro investory znamená nižší mzdové náklady a existuje zde dlouholetá průmyslová tradice v mnoha průmyslových odvětvích, především v průmyslu strojírenském, elektrotechnickém, chemickém, textilním, obuvnickém, potravinářském, díky které investor nemá velké problémy najít pracovníky kvalifikované v těchto oborech. Avšak i tak některé podniky narážejí na problém získat kvalitní pracovní sílu, především do dělnických profesí. Podíl Pardubického kraje na PZI byl v roce 2005 nejvyšší ze sousedních krajů (s výjimkou Středočeského kraje) a také v NUTS II Severovýchod.

Další perspektivní možnosti se Pardubickému kraji nabízejí, pokud se bude orientovat na využívání svých komparativních výhod (např. tradice elektrotechnickém a chemickém průmyslu, výhodná geografická poloha kraje, železniční koridor, mezinárodní letiště, atd.).

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BRETON, P., DI MAURO, F., LUCKW, M. *Economic Integration and FDI: An Empirical Analysis of Foreign Investment in the EU and in central and Western Europe*. CEPS 1998.
- [2] HOLMAN, Robert. *Transformace české ekonomiky*. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2000. 106 s. ISBN 80-902795-6-2.
- [3] HUNYA, G. *Recent Impacts of Foreign Direkt Investment on growth and Restucturing in Central European Tansition countries*. Vinna: WIIW 2002
- [4] KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Základy makroekonomické analýzy*. Praha: LINDE, 2003. 175 s. ISBN 80-86131-36-X.
- [5] KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007*. Praha : Linde, 2007. 557 s. ISBN 80-86131-64-5.
- [6] KADEŘÁBKOVÁ, Anna, SPĚVÁČEK, Vojtěch, ŽÁK, Milan. *Růst, stabilita a konkurenceschopnost: aktuální problémy české ekonomiky na cestě do EU*. Praha: LINDE, 2003. 329 s. ISBN 80-86131-35-1.
- [7] KALÍNSKÁ, Emilie. *Přímé zahraniční investice a jejich úloha v regionu střední a východní Evropy*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. 21 s. ISBN 80-7079-287-6.
- [8] KINCL, Michael. *Investiční pobídky jako forma veřejné podpory*. Praha: LINDE, 2003. 79 s. ISBN 80-86131-48-3.
- [9] KOVÁŘOVÁ, Kateřina. *Investiční pobídky a přímé zahraniční investice v ČR*. Praha: VŠE, 2004. 81 s. VŠE Fakulta podnikohospodářská. Diplomová práce.
- [10] KUBIŠTA a kol. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Praha: HZ Editio s. r. o., 1999. 138 s. ISBN 80-86009-29-7
- [11] PETŘÍČEK, Václav. *Vývoj investičního prostředí v České republice*. 1. vyd. Praha: CORONA, 2003. 108 s. ISBN 80-903363-0-2.
- [12] POKORNÝ, Petr. *Přímé zahraniční investice a investiční pobídky v České republice*. Praha: VŠE, 2005. 74 s. VŠE Fakulta národohospodářská. Diplomová práce.
- [13] PŘIKRYL, Dalibor. *Přímé zahraniční investice a technologická změna v automobilovém průmyslu České republiky s dopadem na nezaměstnanost*. Praha: VŠE, 2004. 68 s. VŠE Fakulta národohospodářská. Diplomová práce.
- [14] SPĚVÁČEK, Vojtěch. *Transformace české ekonomiky: Politické, ekonomické a sociální aspekty*. Praha : LINDE, 2002. 525 s. ISBN 80-86131-32-7.

- [15] SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: LINDE, 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.
- [16] VITURKA, Milan, MARYÁŠ, Jaroslav. *Zahraníční investice a strategie regionálního rozvoje*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000. 81 s. ISBN 80-210-2297-3.
- [17] ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. 50 s. ISSN 1801-2728
- [18] *Analýzy vlivu firem podpořených investičními pobídkami na vybrané indikátory české ekonomiky*. [online]. 2006. Dostupný z WWW: <www.mpo.cz/dokument845.html>
- [19] *Bulletin CES 16/2007* [online]. 2008. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_bulletin1607.pdf>.
- [20] *Centrum ekonomických studií VŠEM* [online]. 2008. Dostupný z WWW: <www.vsem.cz>.
- [21] *Centrum pro ekonomiku a politiku* [online]. 2006. Dostupný z WWW: <www.cepin.cz>.
- [22] *CzechInvest* [online]. 2006. Dostupný z WWW: <www.czechinvest.cz>.
- [23] *Česká národní banka* [online]. 2003-2008. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz>.
- [24] *Newton holding a. s.*: [online]. 2006. Dostupný z WWW: <www.newton.cz/makroanalyzy>.
- [25] *Program rozvoje Pardubického kraje* [online]. 2006. Dostupný z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?thema=2987>>.
- [26] *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti* [online]. 2006. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_WPNo706.pdf>.
- [27] *Ročenka konkurenceschopnosti České republiky* [online]. 2007. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_rocenka2007.pdf>.
- [28] *Růst, stabilita a konvergence české ekonomiky v letech 1996-2005* [online]. 2005. Dostupný z WWW: <http://www.vsem.cz/data/docs/gf_WPNo11.pdf>.
- [29] *Současná Evropa a Česká republika 1*. Praha: VŠE, 1998/1. Centrum evropských studií.
- [30] *Teorie a praxe přímých zahraničních investic* [online]. 1999. Dostupný z WWW: <www.cse.cz/soubory/bulletiny/etce-13.pdf>.
- [31] *UNCTAD* [online]. 2006]. Dostupný z WWW: < www.unctad.org/wir >.
- [32] Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Druhy přímých zahraničních investic	15
Tabulka 2: Silné a slabé stránky ČR	36
Tabulka 3: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v období 1990 – 1997 (v mil. CZK, USD, EUR)	37
Tabulka 4: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v období 1998 – 2006 (v mil. CZK, USD, EUR)	38
Tabulka 5: Stav přímých zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005 (v mld. CZK, USD, EUR)	43
Tabulka 6: Stav zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005 - podle regionů (v tis. CZK).....	43
Tabulka 7: Stav přímých zahraničních investic v % HDP.....	44
Tabulka 8: Příliv PZI v letech 1999 – 2005 (mld. USD).....	45
Tabulka 9: SWOT analýza Pardubického kraje.....	56
Tabulka 10: Překážky rozvoje podnikání (% firem).....	64
Tabulka 11: Omezení inovačních aktivit (% firem).....	69
Tabulka 12: Přímé zahraniční investice v Pardubickém kraji a v České republice v letech 2000 – 2005 (v CZK)	71
Tabulka 13: Stav přímých zahraničních investic v Pardubickém kraji k 31. 12. 2005.....	72
Tabulka 14: Projekty agentury Czechinvest (od roku 1993) k 31. 12. 2007	73

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Složení přímé zahraniční investice.....	10
Obrázek 2: Finanční životní cyklus přímé zahraniční investice	11
Obrázek 3: Celkové efekty přímých zahraničních investic	29
Obrázek 4: Organizační struktura CzechInvestu	51

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v letech 1990 – 2006 (v mil. CZK).....	39
Graf 2: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v letech 1998 – 2006 podle jednotlivých složek (v mil. CZK)	40
Graf 3: Přímé zahraniční investice v České republice k 31. 12. 2005 – odvětvová struktura.	41
Graf 4: Přímé zahraniční investice v České republice k 31. 12. 2005 – teritoriální struktura	42
Graf 5: Příliv PZI v letech 1999 – 2005 (mld. USD)	46
Graf 6: Zásoba PZI v ČR, Maďarsku, Polsku a Slovensku (v % HDP).....	46
Graf 7: Stav PZI ve vybraných zemích k 31. 12. 2003 (mil. USD)	47
Graf 8: Pozice Pardubického kraje v ČR.....	54
Graf 9: Dostupnost specializovaných vstupů (% firem)	65
Graf 10: Firemní strategie, faktory poptávky, podpůrná odvětví (% firem)	66
Graf 11: Výše investice agentury CzechInvest podle krajů (mil. CZK)	74

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v letech 1993 – 2006
Příloha 2: Stav přímých zahraničních investic v ČR v letech 1993 - 2006
Příloha 3: Stav přímých zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005
Příloha 4: Počet nově vytvořených pracovních míst podle krajů pomocí investic zprostředkované Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

FDI - foreign direct investment (přímé zahraniční investice)

IP – investiční pobídky

HDP – hrubý domácí produkt

HNP – hrubý národní produkt

PZI – přímé zahraniční investice

PŘÍLOHY

Příloha 1: Příliv přímých zahraničních investic do ČR v letech 1993 – 2006

mil. CZK

mil. USD

mil. EUR

Rok	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
1993	19 050,4			19 050,4
	653,5			653,5
	558,6			558,6
1994	24 994,4			24 994,4
	868,5			868,5
	733,8			733,8
1995	67 992,8			67 992,8
	2 562,2			2 562,2
	1 981,9			1 981,9
1996	38 774,8			38 774,8
	1 428,4			1 428,4
	1 140,3			1 140,3
1997	41 251,4			41 251,4
	1 300,4			1 300,4
	1 152,2			1 152,2
1998	81 947,5	5 815,3	32 205,7	119 968,5
	2 539,6	180,2	998,1	3 717,9
	2 266,0	160,8	890,5	3 317,3
1999	168 743,9	23 871,6	26 196,0	218 811,5
	4 877,0	689,9	757,1	6 324,0
	4 575,2	647,3	710,3	5 932,8
2000	134 906,4	36 870,8	20 643,9	192 421,1
	3 495,9	955,4	535,0	4 986,3
	3 788,4	1 035,4	579,7	5 403,5
2001	128 224,8	57 756,6	28 603,9	214 585,3
	3 371,0	1 518,4	752,0	5 641,4
	3 762,1	1 694,6	839,3	6 296,0
2002	205 712,7	64 348,3	7 628,5	277 689,5
	6 284,0	1 965,7	233,0	8 482,7
	6 676,4	2 088,4	247,6	9 012,4
2003	-1 539,9	60 890,3	-34,4	59 316,1
	-54,6	2 157,2	-1,2	2 101,4
	-48,4	1 912,1	-1,1	1 862,7
2004	45 724,2	75 758,7	6 360,7	127 843,6
	1 779,1	2 947,7	247,5	4 974,3
	1 433,2	2 374,6	199,4	4 007,2
2005	184 317,8	78 154,0	16 709,7	279 181,5
	7 696,9	3 263,6	697,8	11 658,3
	6 188,5	2 624,0	561,0	9 373,5
2006/*	35 509,7	82 118,7	17 048,8	134 677,1
	1 570,6	3 632,1	754,1	5 956,8
	1 252,9	2 897,3	601,5	4 751,7

Pozn.: Záporná položka znamená ztrátu nebo dezinvestici.

/* - předběžné údaje

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>

Příloha 2: Stav přímých zahraničních investic v ČR v letech 1993 - 2006

mil. CZK

mil. USD

mil. EUR

Rok	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
K 1.1.1993	2 634,0			2 634,0
	91,2			91,2
	75,4			75,4
1993	5 432,9			5 432,9
	181,4			181,4
	161,8			161,8
1994	8 426,9			8 426,9
	300,4			300,4
	246,6			246,6
1995	9 190,1			9 190,1
	345,5			345,5
	269,8			269,8
1996	13 609,2			13 609,2
	497,9			497,9
	401,3			401,3
1997	16 364,5	2 020,6	604,3	18 989,4
	472,5	58,3	17,4	548,2
	428,1	52,9	15,8	496,8
1998	22 991,8	-1 090,6	2 102,3	24 003,5
	770,1	-36,5	70,4	804,0
	656,5	-31,1	60,0	685,4
1999	24 232,2	-1 816,3	2 699,0	25 114,9
	673,5	-50,5	75,0	698,0
	670,7	-50,3	74,7	695,1
2000	28 110,7	-3 313,2	3 101,8	27 899,3
	743,4	-87,6	82,0	737,8
	801,1	-94,4	88,4	795,1
2001	34 685,0	2 948,6	3 542,5	41 176,1
	956,6	81,3	97,7	1 135,6
	1 084,6	92,2	110,8	1 287,6
2002	47 060,5	-7 588,4	4 925,0	44 397,1
	1 561,3	-251,7	163,4	1 473,0
	1 489,2	-240,1	155,9	1 405,0
2003	48 521,3	2 444,2	7 616,0	58 581,5
	1 891,4	95,3	296,9	2 283,5
	1 497,3	75,4	235,0	1 807,8
2004	57 168,7	13 495,3	13 423,4	84 087,3
	2 556,2	603,4	600,2	3 759,8
	1 876,5	443,0	440,6	2 760,1
2005	63 459,1	16 602,0	8 711,6	88 772,7
	2 580,9	675,2	354,3	3 610,4
	2 187,9	572,4	300,3	3 060,6
2006/*	73 720,0	22 790,0	9 090,0	105 600,0
	3 531,3	1 091,7	435,4	5 058,4
	2 681,2	828,9	330,6	3 840,7

Pozn.: Záporná položka znamená ztrátu nebo dezinvestici.

/* - předběžné údaje

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html>

Příloha 3: Stav přímých zahraničních investic v České republice k 31. 12. 2005

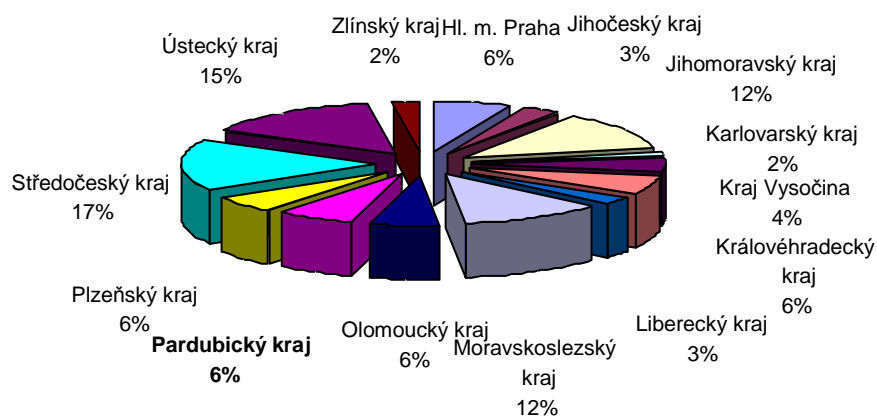
v tis. CZK

Kód	Název	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
CZ	CELKEM	908 842 516	407 259 255	175 462 216	1 491 563 988
CZ011	Hlavní město Praha	506 674 826	186 202 601	108 222 777	801 100 204
CZ0111	Praha 1	146 232 309	117 978 738	27 356 368	291 567 415
CZ0112	Praha 2	27 519 469	16 568 061	20 777 259	64 864 790
CZ0113	Praha 3	70 385 571	29 514 748	10 023 621	109 923 940
CZ0114	Praha 4	49 065 436	275 994	10 680 635	60 022 065
CZ0115	Praha 5	28 329 915	4 697 615	17 407 187	50 434 717
CZ0116	Praha 6	17 975 664	552 161	6 697 838	25 225 663
CZ0117	Praha 7	7 740 859	430 834	252 513	8 424 205
CZ0118	Praha 8	24 600 013	1 279 080	5 154 777	31 033 870
CZ0119	Praha 9	36 460 574	2 986 448	12 629 376	52 076 397
CZ011A	Praha 10	79 896 722	8 227 654	-7 646 296	80 478 080
CZ011B	Praha 11	136 773	-34 299	176 401	278 876
CZ011C	Praha 12	1 754 035	661 699	268 497	2 684 231
CZ011D	Praha 13	11 424 967	4 588 342	5 769 174	21 782 484
CZ011E	Praha 14	1 598 455	-31 632	-47 847	1 518 976
CZ011F	Praha 15	3 554 063	-1 492 843	-1 276 725	784 495
CZ021	Středočeský kraj	91 341 502	57 670 544	10 685 482	159 697 528
CZ0211	Benešov	2 122 076	-298 831	1 889 822	3 713 066
CZ0212	Beroun	9 261 053	5 563 854	6 055 390	20 880 297
CZ0213	Kladno	10 790 226	-2 950 418	3 184 898	11 024 706
CZ0214	Kolín	14 269 490	-5 393 617	-2 435 001	6 440 872
CZ0215	Kutná Hora	4 634 407	3 928 399	59 731	8 622 537
CZ0216	Mělník	2 380 933	836 026	1 303 115	4 520 074
CZ0217	Mladá Boleslav	24 363 053	50 114 395	-6 920 443	67 557 005
CZ0218	Nymburk	1 221 351	447 400	238 294	1 907 045
CZ0219	Praha-východ	5 806 415	5 232 517	842 950	11 881 882
CZ021A	Praha-západ	11 818 993	-1 769 013	4 839 324	14 889 304
CZ021B	Příbram	1 957 524	76 267	244 858	2 278 649
CZ021C	Rakovník	2 715 983	1 883 565	1 382 543	5 982 091
CZ031	Jihočeský kraj	41 950 946	10 427 291	4 569 387	56 947 624
CZ0311	České Budějovice	32 909 515	8 449 831	1 979 901	43 339 248
CZ0312	Český Krumlov	2 880 702	757 058	437 303	4 075 063
CZ0313	Jindřichův Hradec	1 110 227	394 397	394 882	1 899 506
CZ0314	Písek	1 209 993	228 963	517 959	1 956 915
CZ0315	Prachatice	415 785	366 991	60 689	843 465
CZ0316	Strakonice	1 177 149	-116 182	279 518	1 340 485
CZ0317	Tábor	2 247 575	346 234	899 135	3 492 943
CZ032	Plzeňský kraj	33 483 652	13 179 973	1 872 240	48 535 866
CZ0321	Domažlice	517 801	-140 145	21 955	399 611
CZ0322	Klatovy	1 980 015	-174 626	438 198	2 243 587
CZ0323	Plzeň-město	25 419 061	9 003 897	607 016	35 029 973
CZ0324	Plzeň-jih	2 501 904	1 610 949	1 047 337	5 160 190
CZ0325	Plzeň-sever	487 772	602 105	89 508	1 179 385
CZ0326	Rokycany	549 092	2 113 976	-950 511	1 712 557
CZ0327	Tachov	2 028 008	163 817	618 737	2 810 562
CZ041	Karlovarský kraj	9 111 639	4 331 006	2 597 652	16 040 296
CZ0411	Cheb	3 128 740	370 599	81 651	3 580 990
CZ0412	Karlovy Vary	3 155 335	3 674 768	630 384	7 460 486
CZ0413	Sokolov	2 827 564	285 639	1 885 617	4 998 819
CZ042	Ústecký kraj	36 386 159	17 177 879	8 353 701	61 917 740
CZ0421	Děčín	5 061 660	2 483 910	956 004	8 501 574
CZ0422	Chomutov	4 677 691	1 241 343	46 070	5 965 105
CZ0423	Litoměřice	5 335 863	2 774 899	1 874 536	9 985 298
CZ0424	Louny	3 974 621	-437 388	640 542	4 177 774
CZ0425	Most	7 377 446	3 161 200	1 812 478	12 351 124
CZ0426	Teplice	6 592 170	4 112 774	1 043 598	11 748 543
CZ0427	Ústí nad Labem	3 366 708	3 841 140	1 980 473	9 188 322

CZ051	Liberecký kraj	14 537 111	11 052 013	20 527 134	46 116 259
CZ0511	Česká Lípa	3 111 693	3 196 322	16 225 679	22 533 694
CZ0512	Jablonec nad Nisou	2 016 018	5 203 044	30 888	7 249 951
CZ0513	Liberec	7 537 098	648 708	2 901 685	11 087 490
CZ0514	Semily	1 872 302	2 003 940	1 368 882	5 245 124
CZ052	Královéhradecký kraj	12 403 754	12 578 768	-471 225	24 511 297
CZ0521	Hradec Králové	3 543 362	3 138 466	-278 864	6 402 963
CZ0522	Jičín	3 081 200	5 905 849	-2 566 814	6 420 235
CZ0523	Náchod	2 398 972	-416 364	1 378 957	3 361 565
CZ0524	Rychnov nad Kněžnou	1 907 765	2 376 165	90 132	4 374 062
CZ0525	Trutnov	1 472 456	1 574 652	905 364	3 952 472
CZ053	Pardubický kraj	20 649 607	10 661 914	4 702 895	36 014 415
CZ0531	Chrudim	1 158 838	967 650	826 336	2 952 824
CZ0532	Pardubice	8 451 669	3 524 090	509 202	12 484 962
CZ0533	Svitavy	4 630 287	2 205 733	2 283 763	9 119 783
CZ0534	Ústí nad Orlicí	6 408 813	3 964 441	1 083 594	11 456 847
CZ061	Kraj Vysočina	16 730 893	10 570 209	7 960 801	35 261 902
CZ0611	Havlíčkův Brod	2 771 635	2 082 293	679 593	5 533 521
CZ0612	Jihlava	8 476 806	7 601 237	5 080 858	21 158 901
CZ0613	Pelhřimov	2 450 808	-1 230 164	1 659 182	2 879 826
CZ0614	Třebíč	437 711	612 696	534 572	1 584 979
CZ0615	Žďár nad Sázavou	2 593 933	1 504 146	6 597	4 104 676
CZ062	Jihomoravský kraj	39 686 603	13 213 608	6 065 502	58 965 713
CZ0621	Blansko	4 544 129	-989 726	489 260	4 043 663
CZ0622	Brno-město	24 598 680	7 858 458	3 537 246	35 994 384
CZ0623	Brno-venkov	3 305 860	3 561 976	573 154	7 440 990
CZ0624	Břeclav	3 067 100	-25 355	417 874	3 459 619
CZ0625	Hodonín	1 560 416	465 952	496 872	2 523 240
CZ0626	Vyškov	1 237 879	399 814	812 907	2 450 599
CZ0627	Znojmo	1 372 540	1 942 490	-261 811	3 053 219
CZ071	Olomoucký kraj	19 041 059	-596 804	9 634 450	28 078 704
CZ0711	Jeseník	569 891	736 193	141 355	1 447 439
CZ0712	Olomouc	5 663 014	699 473	1 214 425	7 576 911
CZ0713	Prostějov	3 012 298	516 602	138 326	3 667 226
CZ0714	Přerov	6 640 320	-5 886 914	7 315 169	8 068 575
CZ0715	Šumperk	3 155 536	3 337 842	825 174	7 318 553
CZ072	Zlínský kraj	13 799 541	20 542 204	-4 795 089	29 546 656
CZ0721	Kroměříž	374 827	257 537	46 299	678 663
CZ0722	Uherské Hradiště	1 021 403	215 056	30 121	1 266 579
CZ0723	Vsetín	2 443 533	-570 755	1 408 233	3 281 011
CZ0724	Zlín	9 959 778	20 640 366	-6 279 742	24 320 403
CZ081	Moravskoslezský kraj	53 045 224	40 248 048	-4 463 490	88 829 782
CZ0811	Bruntál	2 301 110	283 968	966 196	3 551 274
CZ0812	Frýdek-Místek	9 502 406	8 057 650	100 962	17 661 018
CZ0813	Karviná	1 536 509	2 122 797	1 832 154	5 491 460
CZ0814	Nový Jičín	7 605 818	1 362 478	2 439 174	11 407 470
CZ0815	Opava	3 686 329	3 451 324	252 164	7 389 818
CZ0816	Ostrava-město	28 413 052	24 969 832	-10 054 140	43 328 744

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 - 2008 [cit. 2008-01-21]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pzi/index.html>

Příloha 4: Počet nově vytvořených pracovních míst podle krajů pomocí investic zprostředkované Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest

Zdroj: *Investiční projekty agentury CzechInvest* [online]. 1994-2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/rozhodnute-projekty-cz-62-cz.xls>>.